

LETO XXII. Štev. 275
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
-LJUDSKA PRAVICA-
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

-LJUDSKA PRAVICA-
USTANOVLJENA 4. OKTOBRA
1894 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI S -BORBO-

MANIFEST MIRU

Delavci in kmetje! Delavci na torišču znanosti in kul-
ture! Ljudje dobre volje vseh dežel!
Na vas, na vaš razum, na vaš srca se obračamo mi,
predstavniki komunističnih in delavskih partij raznih dežel,
ki smo se zbrali v Moskvi na proslavi 40-letnice velike
Oktohrske socialistične revolucije.

Konferenca predstavnikov
komunističnih in delavskih partij

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Dele-
gacije komunističnih in de-
lavskih partij, ki so se udeležile
proslave 40-letnice Oktohrske
socialistične revolucije, so skle-
pile izkoristiti svoj obisk v Mo-
skvi za prijateljska srečanja in
obnavljanje vprašanj, ki zani-
majo vse partije.
Od 16. do 19. novembra je
bila v Moskvi konferenca, ki so
je udeležili predstavniki KP
Avstralije, Avstrije, Alžirije, Ar-
gentine, Albanske partije dela,
KP Belgije, Bolivije, Bolgarije,
Brazilije, Velike Britanije, Socia-
listične delavske partije Madžars-
ke, KP Venezuele, Partije delov-
nih ljudi Vietnama, Guatemalske
partije dela, KP Nemčije, Enot-
ne socialistične stranke Nemčije,
KP Honduras, Grčije, Danske,
Ljudske socialistične stranke Do-
minikanske republike, komuni-
stičnih partij Izraela, Indije, In-
donezije, Jordanije, Iraka, Spa-
nije, Italije, Delavske progresiv-
ne partije Kanade, KP Kitajske,
KP Kolumbije, Delavske partije
Koreje, Partije Narodna avant-
garda Kostarike, Ljudske social-
istične partije Kube, KP Luksem-

burške, KP Malaje, Maroka, Me-
dione, Mongolske ljudske revolu-
cionarne partije, KP Nizozemske,
Nove Zelandije, Norveške, Ljud-
ske partije Paname, KP Parag-
vaja, KP Peruja, Združene de-
lavске partije Poljske, KP Portu-
galske, Romunske delavske par-
tije, KP San Marina, Sirije in
Libanona, SZ, Tajske, Tunizije,
Turčije, Ufugvaja, Finske, Fran-
cije, Cejlona, CSR, Čila, Švica-
rske partije dela, KP Švedske in
Ekvadora, Zveze komunistov Ju-
goslavije ter KP Japonske.
Udeleženci so na konferenci
izmenjali misli o prečih vpraša-
njih sedanjega mednarodnega po-
ložaja.

Predstavniki komunističnih
in delavskih partij so sklenili naslo-
viti na delavce in kmete vseh
dežel, ljudi vsega sveta, vse ljudi
dobre volje, manifest miru, ka-
tereга besedilo objavljamo.
Konferenca je minila v vzduš-
ju tesnega sodelovanja in prisrče-
nosti, značilnega za medsebojne
odnose bratskih partij, povezanih
z enotnostjo marksistično-lenini-
stične ideologije z načeli prolet-
arskega internacionalizma.

vojne. Zdjaj ni na svetu nobene
dežele, v kateri nevarnost nove
vojne ne bi nenehoma visela nad
domačimi ognjišči, kjer ne bi ka-
nila radosti življenja, kjer ne bi
zastavljala vzmernirjenja polnih
vprašanj. Kaj bo jutri, čez me-
sec dni, čez leto dni? Ali bodo
znova v ognju vojne goreli naši
domovi, vsem ko bodo atomske
in vodikove bombe, ki uničujejo
vse, prinesle nenadno smrt nam
in našim otrokom?
Narod so si že v dveh svetov-
nih vojnah pridobili bridke iz-
kušnje. Preprosti ljudje, ki mo-
rajo prispevati v vojni vihri naj-
večje žrtve, vedo, da prinaša
vsaka naslednja vojna čedalje
hujše trpljenje, da uniči čedalje
več dežel, ubije čedalje več lju-
di, zapusti čedalje strašnejše in
trajnejše posledice.

Prva svetovna vojna, ki so jo
države, začel pa nemški milita-
rizem, je terjala življenje desetih
milijonov ljudi. Desetih milij-
onov ljudi je uničila zdravje in na-
pravila iz njih invalide. Vojna je
prisilila cele narode, da so trpeli
lakoto in pomanjkanje.
Druga svetovna vojna, katere
glavni pobudnik je bil nemški
fašizem, je privedla do tega, da
so bile v vojni vihro potegnjene
ne samo velike armade, ne samo
oborožene fronte. Letalske bom-
be so rušile odprta mesta, ubijale
na tisoče in stotine mirnih civil-
nih prebivalcev, v senci hitler-
jevskih laborišč, v plinskih cell-
cah pa je umrlo na milijone
moških, žensk in otrok. Velikan-
ska gmotna sredstva, s katerimi
bi lahko zgradili na tisoče cve-
točih mest, nahranili in oblekli
cele narode, so služila stvarni uni-
čevanja, stvari smrti. Nad 30 mi-
lijonov človeških življenj, če ne
računamo milijonov ranjenih in
pohabljenih, je požrla druga sve-
tovna vojna in zadnje dni sta
padli na odprti japonski mesti
prvi atomski bombi, ta otipljiva
nevarnost množičnega ubijanja
ljudi v prihodnje.

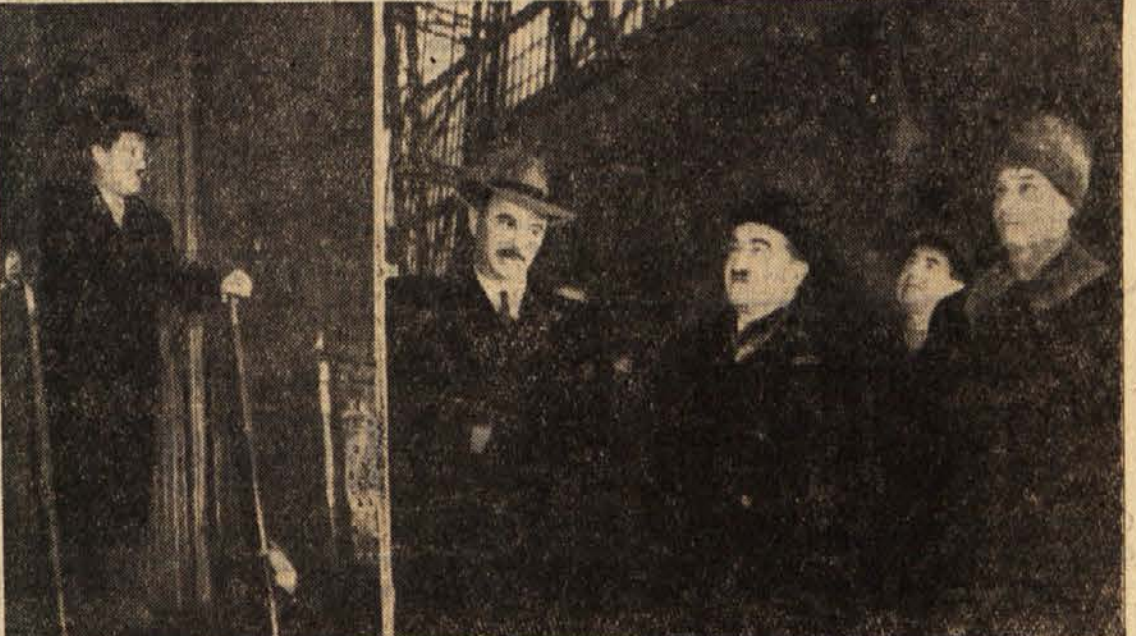
Ni potrebno ne znanje znan-
stvenikov ne domišljiva pesnikov,
da rečemo, da bi prihodnja voj-
na — če bi narodi dopustili, da
bi prišlo do nje — prekosila vse,
kar je doslej človeštvo okusilo.
Prebivalci Evrope in Amerike,
Azije, Afrike in Avstralije vedo,

men atomske, vodikove in raketne
vojne bi zajel vse narode in grozil
mnogim človeškim pokolen-
jem z neizčrpni tegobami.
Preprosti ljudje vsega sveta ne
glede na njihovo narodnost in po-
litične nazore, vero in barvo kože
hočejo živeti v miru. Preprosti lju-
dje vsega sveta se vprašujejo:
»Mar človek, katerega zmago-
viti razum odvzema naravi vse
njene skrivnosti in ji čedalje bolj
vlada, mar človek, ki bo lahko
spričo izstrelkov umetnih satelitov
kmalu dosegel zvezde — mar se
človek ne bo mogel ogniti vojni
in preprečiti uničenje samega
sebe.«

Mi predstavniki komunističnih
in delavskih partij, ki se dočela
zavedamo svoje odgovornosti za
usodo narodov, izjavljamo:
Zbrali smo se v glavnem
mestu dežele, ki je pred 40 leti za-
čela novo dobo v zgodovini člove-
štva. Leta 1917 je na ruskih tleh
privkralj v zgodovini zmagala so-
cialistična revolucija. Oblast so
prevzeli delovni ljudje in njihov
cilj je bil uničiti vse oblike zati-

Davi so prišli v Ljubljano člani praškega Narodnega divadla, ki se mude že nekaj dni na gostovanju po Jugoslaviji. Doslej so nastopili v Beogradu z dramo čeških pisateljev bratov Mrštik »Maryša« in z Molièrovim »Don Juanom«. Drevi bodo češki umetniki uprizorili v ljubljanski Operi »Maryšo«. Po gostovanju v Ljubljani odidejo člani praškega Narodnega divadla na Reko, kjer bodo dali dve predstavi, kasneje pa še v Zagreb. — Na sliki: Češkoslovaški umetniki se zahvaljujejo občinstvu po beograjski predstavi »Maryša«.

V sredo je jugoslovanska partijsko-vladna delegacija, ki se je v Moskvi udeležila proslav 40-letnice Oktohrske revolucije in informativnih posvetovanj komunističnih in delavskih partij, odpotovala nazaj v domovino. Na sliki: na levi tovariš Edvard Kardelj tik pred odhodom vlaka, na desni: v sredini Mikošan, zraven njega Suslov, za njima Gromiko, ki so prišli na postajo Krimskajko pozdravit odhajajoče jugoslovanske goste

NA POTI V DOMOVINO

Sprejem naše partijsko-vladne delegacije, ki se vrača iz Moskve, v Budimpešti — Kardeljeva poslovilna brzozavka Hruščevu

Budimpešta, 22. nov. (Tan-
jug). Danes opoldne je potovala
skozj Budimpešto jugoslovanska
partijsko-vladna delegacija, ki je
v Moskvi sodelovala na proslavi
obletnice Oktohrske revolucije.
Modri vlak jugoslovanske delega-
cije je prispel opoldne na budim-
peštansko vzhodno postajo, kjer so
Edvarda Kardelja, Aleksandra
Rankovića, Lazarja Koliševskega,
Uglješa Danilovića in Veljka Vla-
hovića sprejeli in pozdravili v
imenu Socialistične delavske par-
tije Madžarske in vlade član po-
litičnega komiteja SPDM Karoly
Kis, zunanji minister Imre Horvat
in drugi.

Ze na meji, ki jo je prestopila
davi, so delegacijo sprejeli notran-
nji minister Bela Bisku, namestni-
ku zunanjega ministra Istvan Se-
setz in šef protokola Karoly Cza-
torday ter Jovo Kapičić. Na poti
do jugoslovanske meje pa jo
spremljajo zunanji minister Horvat,
sekretar predsedniškega sveta
republike Istvan Kristof in pred-
stojnik političnega oddelka v zu-
nanjem ministertvu Pal Mucnich.

slavi 40-letnice velike Oktohrske
revolucije, ki je na vse naša na-
pravila globok vtis.
Prepričani smo tudi, da so naši
odkritosrčni in iskreni razgo-
vori prispevali k medsebojnemu
razumevanju in poglobitvi sode-
lovanja med našima deželama in
partijama.
Dopolnite nam, da še enkrat že-
limo sovjetskim narodom in vam
osebno najboljših uspehov v iz-
gradnji komunizma in v boju za
mir na svetu.
Sprejmite naše priščne tovariš-
ke pozdrave in izraze odkritosr-
nega spoštovanja.»

Ko je delegacija zapuščala
ozemlje Sovjetske zveze, je Ed-
vard Kardelj poslal Nikiti Hru-
ščevu naslednjo brzozavko:
»Spoštovani tovariš Hruščev,
v trenutku, ko jugoslovanska par-
tijsko-državna delegacija zapu-

šča ZSSR in se vrača v domovino,
člani delegacije čutimo dolžnost,
da vas še enkrat pozdravimo in
da se prek vas vam osebno, pa tu-
di Prezidiu Centralnega komiteja
Komunistične partije Sovjetske
zveze in vladi ZSSR toplo zahva-
limo za ljubeznivo gostoljublje, s
katerim ste nas sprejeli. To go-
stoljublje nam je omogočilo, da
čutimo globoko zadovoljstvo, da
smo sodelovali na veličastni pro-

S SESTANKA NOVINARJEV V ZUNANJEM SEKRETARIATU
Kdo ustvarja zmedo?

Vprašanje Slovencev na avstrijskem štajerskem —
Potrebni bodo novi naporji za nadaljnja razorožitvena
pogajanja in za doseglo mednarodnega zaupanja

Beograd, 22. nov. (Tanjug).
Predstavniki Državnega sekretari-
jata za zunanje zadeve so novi-
narji danes zastavili vprašanje v
zvezi s pisanjem zahodnega tiska
o zdravju predsednika Tita. Zahodni
tisk je namreč napovedal
možnost, da bi predsednik Tito
pozimi potoval v nekatere azijske
in afriške dežele. Drašković
je na to vprašanje odgovoril:
— Po objavljenih uradnih po-
ročilih glede obiskov azijskih in

afriških dežel ni prišlo do spre-
memb. Dokaz skrajne poklicne
nesolidnosti je, če si tuji novi-
narji na podlagi zadnjega biltena
o zdravstvenem stanju predse-
dnika Tita, oziroma na podlagi
omembe o »spremembi podnebnja«
dovoljujejo trditvi, da gre za po-
tovanje v druge dežele. Tako na
primer neki tukajšnji dopisnik
nekega tujega lista tolmači ta del
biltena kot »namen maršala Tita,
da vendarle izpolni svoje obvez-
nosti glede obiskov« in kot »sklep
maršala Tita, da nadaljuje potova-
nja«. Če bi s takšnim pomanj-
kanjem resnosti in odgovornosti
tolmačili tudi naše politične iz-
jave ali ukrepe, si lahko misli-
mo, da kakšnih zmed v informi-
ranosti javnosti bi nujno mo-
ralo priti.

Deklaracija partij dvanajstih dežel

Moskva, 22. nov. (TASS). Da-
našnja »Pravda« poroča, da je
bila od 14. do 16. novembra letos
v Moskvi konferenca predstavn-
ikov 12 komunističnih in delav-
skih partij socialističnih dežel.
Konferenca so se udeležile dele-
gacije Partije dela Albanije, KP
Bolgarije, socialistične delavske
partije Madžarske, Partije dela
Vietnama, Enotne socialistične
partije Vzhodne Nemčije, KP
Kitajske, Partije dela Koreje,
Ljudsko-revolucionarne partije
Mongolije, Združene poljske de-
lavске partije, Delavske partije
Romunije, KPSZ in KPCSR.

Na konferenci so soglasno
sprejeli deklaracijo, ki pravi, da
so predstavniki teh partij raz-
pravljali o svojih odnosih, se-
danjih vprašanjih mednarodnega
položaja, o boju za mir in so-
cializem, ter poudarja, da je iz-
menjava misli pokazala enakost
gledišč vseh partij o vseh vpra-
šanjih, ki so jih obravnavali, ka-
kor tudi enotno stališče do me-
dnarodnega položaja. Med raz-
pravo so se delegati, ki so se
udeležili sestanka, dotaknili tudi
splošnih vprašanj mednarodnega
komunističnega gibanja.

V naši dobi je mednarodni
razvoj pogojen s potekom in re-
zultati tekmovanja med diame-
tralno povsem nasprotnimi dru-
žbenimi sistemi. V zadnjih 40 letih
je socializem izpričal, da je m-
nogo boljši družbeni sistem kot
kapitalizem. Socializem je zagotovil
razvoj proizvodnih sil tako, kot
tega prej še nikoli ni bilo, in
takšnega, kakršnega ni bilo mo-
goče doseči pod kapitalizmom,
vztrajno pa je dvigal materialno
in kulturno raven delovnega ljud-
stva.

»Glavno značilnost naše do-
be,« je rečeno v deklaraciji, »po-
meni prehod iz kapitalizma v so-
cializem, prehod, ki se je začel
z veliko Oktohrske socialistične
revolucije v Rusiji. Danes je več
ko tretjina celotnega prebival-

»Partizan« Tabor-Ljubljana
prvak v tekmovanju za pokal »Ljudske pravice«!

Poročilo berite na osmi strani

VREMENSKA NAPOVED
za soboto, 23. novembra
Se nadalje pretežno oblačno. Tem-
peratura ponoči med -2 do +1, v Pri-
morju 3, najvišje dnevne do 6, v Pri-
morju 8 stopinj C.

OBRAVNAVANJE OSNUTKA ZAKONA O DELOVNIH ODNOSIH V ODBORIH ZVEZNE LJUDSKE SKUPŠČINE

Včeraj v Zvezni ljudski skupščini

V Zvezni ljudski skupščini je delalo včeraj dopoldne pet odborov. Odbor za socialno politiko in ljudsko zdravje Zveznega sveta ter odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev sta nadaljevala razpravo o osnutku zakona o delovnih odnosih. Vtem ko sta zakonodajna odbora obravnavala osnutek zakona o pokojninskem zavarovanju, je odbor za organizacijo oblasti in upravo razpravljala o osnutku zakona o javnih uslužbenih, s katerim je urejen položaj uslužbenec zdravstvenih ustanov.

Na popoldanski seji je ta odbor razpravljala o vlogi odbora za socialno politiko in ljudsko zdravje Zveznega sveta, v kateri le-ta predlaga, naj bi vključili v zakonski osnutek odločbo, da se uslužbenec, zaposlen v zdravstvenih ustanovah, dovoli opravljati zasebno poklicno dejavnost samo v izjemnih primerih, predvidenih v republiških zakonih.

Razen teh odborov sta popoldne delala tudi odbora za gospodarstvo obeh domov, ki sta obravnavala osnutek družbenega plana gospodarskega razvoja naše dežele v letih 1957 do 1961.

DELO ODBOROV LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

TRIJE ZAKONSKI PREDLOGI

O zasebni zdravstveni praksi, o ustanovitvi Sveta za znanost ter o pravicah in dolžnostih republiških ljudskih poslancev sta razpravljala zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev

Ljubljana, 22. nov. — Danes sta se v prostorih Ljudske skupščine LRS sestala zakonodajna odbora Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev. Na seji Zbora proizvajalcev so obravnavali predlog zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah in odpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republik Sloveniji. V imenu Izvršnega sveta je zakonski predlog obrazložil tov. Mitja Riblič.

Zakonodajni odbor republiškega zbora je najprej obravnaval zakonski predlog o zasebni zdravstveni praksi v LRS. Zakonski predlog je obrazložil sekretar Sveta za zdravstvo Lojze Piškur, v načelni obravnavi pa so sodelovali še tovariši Petijan, Hafner, Melik, Potočnik, Vižintin in drugi. Predvsem so diskutanti naglašali važnost tega zakona in hkrati poudarjali nujnost, da se čimprej odpravijo vse morebitne pomanjkljivosti v naši javni zdravstveni službi. Predstavnik Sveta za zdravstvo je poudaril, da se pomanjkljivost v opremljenosti zdravstvenih pripomočkov in javnih zdravstvenih ustanovah dnevno odpravlja in da ne bo dolgo, ko bodo vse zdravstvene ustanove imele osnovne aparature.

Zakonodajni odbor je nato obravnaval predlog zakona o ustanovitvi Sveta za znanost LR Slovenije, ki ga je v imenu predlagatelja obrazložil tov. Boris

Kocjančič, in ga sprejel s spremeljvalnimi predlogi odbora za prosveto in samega predstavnika Izvršnega sveta. Sam odbor pa je še predlagal spremembo, po kateri naj bi univerza v Ljubljani volila v Svet tri člane namesto dveh glede na to, da univerza predstavlja zelo obširno znanstveno ustanovo.

V tretji točki dnevnega reda je odbor obravnaval predlog zakona o pravicah in dolžnostih ter o volitvah ter o vpoklicu republiških ljudskih poslancev v Ljudski republik Sloveniji. Zakonski predlog je v imenu Izvršnega sveta obrazložil tovarš Vladimir Krivic, ki je med drugim poudaril, da predlog novega zakona ne vsebuje nobenih bistvenih sprememb. Gre samo za nekatere dopolnitve oziroma za preciznejše določbe, ki so posledica izkušenj in ki težijo za tem, da bi dopolnili naš volilni postopek v smeri nadaljnje demokratizacije in ga vključili v utrujanje našega komunalnega sistema.

Tovariš Krivic je omenil nekatere spremembe. Tako zbori volivcev za območje voolnega okraja (12.000 prebivalcev, kar je povprečje občine) izvolijo najprej med seboj delegate, ki se sestanejo na kandidacijski konferenci. Takšna kandidacijska konferenca, ki pravzaprav predstavlja združitev dosedanjih kandidacijskih komisij posameznih zborov, predlaga volivcem kandidate. Na naslednjih zborih volivcev se o teh predlaganih kandidatih razpravlja in zbori volivcev odločijo glede določitve predloga kandidature. Če se zbor volivcev ne strinja z nobenim od kandidatov, ki ga je predložila kandidacijska konferenca, lahko postavi za kandidata drugo osebo. Kandidacijsko konferenco naj bi povprečno sestavljalo okrog 40 delegatov.

Po načelni razpravi je odbor obravnaval zakonski predlog o členu do člena in ga osvojil. Jutri bo odbor nadaljeval delo in obravnaval še zakonski predlog o komasaciji kmetijskih zemljišč in o dopolnitvi zakona o odpravi vinskih in podobnih razmerij. O istih treh zakonskih predlogih je včeraj razpravljala tudi skupščinski odbor za organizacijo oblasti in uprave ter jih po temeljiti obravnavi sprejel z manjšimi spremembami.

K SPREMENBI PREDPISOV ZA POTROŠNIŠKA POSOJILA

Več preudarnosti pri najemanju potrošniških posojil

Od srede lanskega leta, ko smo uvedli liberalnejše kreditiranje potrošnikov, se je najemanje potrošniških kreditov močno povečalo. Konec septembra je dosegla zadolžitev potrošnikov v zveznem merilu okrog 63 milijard din nasproti 36 milijard pred enim letom. Od začetka letošnjega leta je saldo potrošniških kreditov do konca septembra narasel za 15,6 milijarde dinarjev, to je več kakor lani vse leto in trikrat več kakor leta 1955.

Ob teh podatkih se bo morda marsikomu zdelo, da gre za dolževanje potrošnikov na račun bodočih prejemkov in zaslužkov že predaleč. Vendar taki razlogi niso bili odločilni za poostreje pogojev pri najemanju potrošniških kreditov, ki je bila te dni predpisana. Res je 59 milijard novih potrošniških posojil velik znesek, vendar predstavlja še vedno le 11% malotrgovinskega prometa s potrošniki (brez prometa proti plačilu v virmanu). Po drugi strani ne kaže v tej zvezi prezreti okolnosti, da se je letos tudi denarno varčevanje močno razmahnilo. Medtem ko so lani v prvih treh četrtletjih hranilne vloge narasle v državnem merilu za 3,2 milijarde din, je letos v istem razdobju ta prirastek dosegel 7,8 milijarde din in je torej s povečanjem hranilnih vlog krita polovica nove zadolžitve potrošnikov.

Podobno razmerje kaže primerjava celotne višine hranilnih vlog v Sloveniji z zneskom celotne zadolžitve potrošnikov. Hranilne vloge so konec septembra dosegle v Sloveniji 6,8 milijard din, zadolžitev potrošnikov pa narasla le na 4,42 milijarde. Odtod tudi težave naših mestnih hranilnic pri plasiranju razpoložljivih sredstev.

Najnovejša zaostritev pogojev za najemanje potrošniških posojil ima predvsem namen pravilno usmerjati osebo potrošnika. Predpisane omejitve veljajo predvsem za posojila, ki jih potrošniki najemajo za nabavo tekstila in obutve. Samo za ta posojila velja po novem omejitve, da lahko potrošniško posojilo znaša največ eno četrtino skupnega zaslužka za čas, za katerega se daje kredit. Za vsa ostala posojila velja tudi še naprej kot meja zadolžitve ena tretjina zaslužka. Razen tega mora potrošnik po novih predpisih, če najema posojila za nabavo tekstila in obutve (izvzemski konfekcijski perilo in obleke), položiti v gotovini 20% kupne vsote (doslej 5%), medtem ko je za vsa ostala posojila ta znesek zvišan od 5 na 10%, se pravi na isto višino, ki je veljala pred junijem lanskega leta.

POSOJILA PREDVSEM ZA BLAGO TRAJNEJŠE VREDNOSTI

Gornja sprememba pogojev za najemanje potrošniških posojil ima namen, vplivati na strukturo osebne potrošnje in navajati potrošnika, da si s potrošniškim posojilom nabavlja predvsem blago trajnejše vrednosti, kakor so tehnične naprave za gospodinjstvo, pohištvo, radijski aparati, kolosa, motorna vozila in podobno, kar si teže nabavlja iz tekočih dohodkov in se zato tudi posojila za nabavo teh predmetov dajejo na daljšo dobo, se pravi na dve leti ali tri leta.

F. S.

Prepoved ženskega dela pri nekaterih poslih

in pravice delavcev do denarne podpore med brezposelnostjo

Beograd, 22. nov. (Tanjug). Na dnevnem redu seje odbora za socialno politiko in ljudsko zdravje Zveznega sveta, ki že dva dni obravnava osnutek zakona o delovnih odnosih, so bile določbe, s katerimi je urejena prepoved ženskega dela na nekaterih poslih, kakor tudi določbe o zaščiti mladine in invalidov.

Zakon prepoveduje zaposlitev žensk ne glede na njihovo starost na poslu, ki je škodljiv za njihovo zdravje ali nevaren za življenje. Ti posli so delo z živim srebrom in svincom, delo v gradbenih jaških, potapljanje, delo pri raznih pečeh za topilne kovine, nekatera rudarska dela, podzemeljska dela v rudnikih, globinsko vrtnanje itd. Pač pa so lahko ženske po novem zakonu zaposlene v rudnikih, če ne opravljajo ročnega dela oziroma če delajo v

zdravstvenih in socialnih službah ali če morajo opraviti določeni staž v podzemeljskih delih rudnika, da se strokovno usposobijo.

Tudi noseče ženske ne smejo biti zaposlene na poslih, ki škodujejo njihovi nosečnosti. Če pa so na takšnih delovnih mestih že delale, jih je treba med nosečnostjo premešiti na lažje posle. Zakon omogoča, da delavski svet, gospodarska organizacija ali najvišji organ kake druge organizacije upostavi eno ali več komisij, ki določijo posle, na katerih je prepovedano žensko delo.

Odbor je na današnji seji obravnaval tudi določbe o pravicah delavcev med brezposelnostjo. V primeru brezposelnosti ima delavec pravico do denarne podpore, dokler sam ali prek organa službe za posredovanje dela ne najde zaposlitve. To pravico dobi, če je bil do prenehanja delovnega razmerja nepretrgoma zaposlen najmanj leto dni ali 18 mesecev s presledki v zadnjih dveh letih; dalje če njegovi dohodki ali dohodki njegove ožje družine in ljudi, ki jih obvezno vzdržuje, ne presegajo z zakonom določenega zneska in če se v treh mesecih prijavi pristojnemu organu službe za posredovanje dela.

Pravica do denarne podpore ugasne, če dobi delavec zaposlitev, če si pridobi pravico do invalidske oziroma starostne pokojnine, če postane trajno nesposoben za delo, če odločni zaposlitev, ki mu jo je po njegovih strokovnih in fizičnih sposobnostih ponudil pristojni organ službe za posredovanje dela, ali če je obsoben na zaporno kazen nad tri mesece.

Razpravo o osnutku zakona o delovnih odnosih je nadaljeval tudi odbor za vprašanja dela in socialnega zavarovanja Zbora proizvajalcev. Na dnevnem redu dopoldanske seje je bila določba, ki določa delovni odnos v gospodarskih organizacijah. Živahno so obravnavali določbo, po kateri predlaga sprejem vsakega delavca direktor ali druga pooblaščenca oseba delavskemu svetu oziroma komisiji za upostavitve in odpo-

ved delovnega razmerja, v gospodarskih organizacijah, ki nimajo voljenega delavskega sveta, pa vsemu delovnemu kolektivu. Odbor se je postavil na stališče, da lahko direktor samo zahteva od delavskega sveta, da na kakem delovnem mestu zaposli enega ali več ljudi, njihovo zaposlitev pa predlaga delavski svet.

DNEVNIK

V goriškem okraju so se že začele proslave in prireditve v počastitev bližnjega Dneva Republike. Novinarji iz Nove Gorice so priredili v četrtek zvečer ustni časopis v Srednjem Lokovcu, sinoči pa so ga ponovili v Lokvah pri Cepovani. Svečane proslave in akademije bodo po vseh občinskih središčih, v delovnih kolektivih in tudi v nekaterih drugih vaseh. Na Dan republike bo zasvetila električna luč v Spodnjem Lokovcu ter naselju Vrtače v kanalski občini.

V severnem Primorju pripravljajo letne konference mladinskih organizacij, združene z volitvami novih vodstev. V goriškem okraju je včlanjenih okrog 5000 mladincev in mladink. Hkrati ustanavljajo ponekod nove organizacije. V Bovcu, Vipavi in Kanalu ob Soči bodo prve občinske konference Ljudske mladine v nedeljo, drugod pa 8. decembra. Okrajna konferenca bo 19. decembra v Novi Gorici.

Na povratku iz Prage sta se v četrtek ustavila v Mariboru Petar Stambolić in Franc Leskošek, ki sta se kot člana jugoslovanske delegacije udeležila pogreba predsednika CSR Antonina Zapotočkega. Bila sta v poslopju OLO, popoldne pa sta si ogledala mesto. Nato sta odpotovala iz Maribora proti Celju.

V »Titovi Indijedelnici« Kraljevici so včeraj izročili danskemu naročniku motorno ladjo »Ida Clausen«, prvo iz serije petih ladij istega tipa, ki jih bodo zgradili v Kraljevici za tega naročnika. Ladja ima 410 ton nosilnosti. Vse te ladje so posebej grajene za prevoz živine.

Delegacija Socialistične stranke Arabskega preporoda (BASS) je včeraj nadaljevala razgovore s predstavniki SZDLJ. Arabski socialisti se mudijo pri nas že od 10. novembra.

V Beograd je včeraj prispela belgijska sindikalna delegacija, ki se bo mudila pri nas štiri dni. Seznanila se bo z osnovnimi načeli našega gospodarskega razvoja.

Jugoslovanski grafiki bodo odprli svojo prvo razstavo v Budimpešti. Deset članov grafičnega kolektiva iz Beograda bo razstavilo 40 svojih grafik. Razstava bo odprta 3. decembra in bo trajala 15 dni.

Prvi kongres zdravnikov Crne gore se je začel včeraj v Titogradu. Udeležuje se ga okrog 140 delegatov. Med drugimi mu prisostvujeta tudi predsednik republiške Ljudske skupščine Blažo Jovanović, pokrovitelj kongresa, in predsednik republiškega Izvršnega sveta Filip Bajković.

Termoelektrarna Kakanj je morala začasno ustaviti delo zaradi okvare na rezervni napajalni črpalki. Termoelektrarna, ki ima dva agregata s skupno jakostjo 64 mgv, ne bo obratovala najmanj 15 dni, kar pomeni za gospodarstvo hudo izgubo. Letos je bilo že več takšnih okvar, kar je povzročilo manjše zastoje v obratovanju termoelektrarne. Naprave, na katerih so te okvare nastale, je dobavila tvrdka »KBS« iz Zahodne Nemčije.

S SEJE CENTRALNEGA ODBORA ZVEZE ŠTUDENTOV JUGOSLAVIJE

Še mnogo neurejenih vprašanj ki zadevajo delo naših univerz

Beograd, 22. nov. (Tanjug). V dvorani Doma sindikatov v Beogradu se je začela danes tretja plenarna seja Centralnega odbora Zveze študentov Jugoslavije. Na njej obravnavajo naloge Zveze študentov v delu za reformo visokošolske izobrazbe, nekatere probleme iz dela društev Zveze študentov in mednarodno sodelovanje študentske organizacije.

Med razpravo o vlogi Zveze študentov v delu za reformo šolstva so poudarili, da je študentska organizacija po uveljavitvi zakona o univerzah leta 1954 mnogo bolj sodelovala v prizadevanju, da bi uredili razmere na naših univerzah. Organi družbenega upravljanja na univerzah so v glavnem našli svoje mesto v okviru organizacijskega sistema univerz, ostalo pa je še mnogo neurejenih vprašanj. Eno najbolj perečih vprašanj je trajanje študija. Eden glavnih vzrokov, da traja študij tako dolgo, je premalo sodobni in premalo racionalni pouk in pa to, da pouk ni vključen s potrebami prakse in našega razvoja.

Število študentov je v primerjavi z letom 1938/39 naraslo več kot trikratno, število diplomiranih študentov pa niti podrugokratno. Za lansko šolsko leto je značilna tudi težnja po nazadovanju štivila diplomiranih študentov in veliko povečanje števila

absolventov. Samo v Zagrebu in Beogradu je bilo 19.000 absolventov ali kakih 35% vseh rednih in izrednih slušateljev, vpisanih na teh dveh univerzah.

V takšnem položaju bi se morala Zveza študentov še vztrajneje boriti za modernizacijo vsega univerzitetnega pouka. V tej dejavnosti gre posebno mesto medfakultetnim konferencam študentov in profesorjev. Na seji so poudarili, da je nujno potrebna mnogo večja usmeritev vse organizacije na učenje in na zavest večje odgovornosti nasproti strokovnemu delu nasploh. Pri Centralnem odboru Zveze študentov Jugoslavije bi bilo treba ustanoviti komisijo za probleme univerz. Njena naloga bi bila, da vskladi napore in dejavnost v obravnavanju skupnih ali specifičnih problemov posameznih univerz v stalnem sodelovanju z organi družbenega upravljanja ter drugim na univerzah zainteresiranimi činitelji.

Uspehi slovenske industrije v oktobru

Minuli mesec je presegla lanskoletno mesečno povprečje za 21%

Industrija Slovenije je v minulem mesecu zabeležila doslej največje mesečno proizvodnjo. Indeks fizičnega obsega industrijske proizvodnje Slovenije, ki je v septembru popustil od 117 na 114, se je v oktobru povzpela na 121, kar pomeni za 21% več kakor v lanskoletnem povprečju. Močnejše povečanje proizvodnje je v oktobru steer vsakoletni sezonski pojav, vendar nas letos preseneča zaradi tega, ker je prav v minulem mesecu gripa precej ovirala redno delo v tovarnah.

VEC ZA ŠIROKO POTROŠNJO

Največji vzpon je zabeležila v oktobru predelovalna industrija za široko potrošnjo. Tako je n. pr. industrija usnja in obutve izkazala kar za 23% večjo proizvodnjo kakor lani v oktobru. Naša čevljarstva industrija je zaznamovala doslej največje mesečno izdelavo, namreč 205.400 parov obutve nasproti 153.400 parom v istem mesecu lanskega leta. Predilnice so prvokrat v enem mesecu izdelale nad 2000 ton preje, tkalnice pa so povečale proizvodnjo taknin od 9,3 milijona kvadratnih metrov v septembru na 10,3 milijona v oktobru. Velika je bila tudi proizvodnja jedilnega olja in ribjih konserv.

S področja elektroindustrije naj omenimo, da so v tem mesecu izdelali v Sloveniji 5772 radijskih aparatov, kar prav tako predstavlja doslej največje mesečno proizvodnjo. Isto velja za električne števec, ki so jih izdelali 19.200 (lani v oktobru 11.900). Na visoki ravni se je nadalje gibal proizvodnja papirja, v lesni industriji pa zlasti proizvodnja vezanih plošč, ki je narasla od 350 kub. metrov v avgustu oziroma 480 kub. metrov v septembru na 523 kub. metrov v oktobru. Pro-

izvodnje vezanih plošč v takem obsegu še nismo nikoli zabeležili.

TERMOELEKTRARNE SO PRISKOČILE NA POMOČ V SVO ZMOGLJIVOSTJO

Velika aktivnost industrije je terjala seveda tudi precej električne energije. Ker pa je zaradi nizkega stanja voda proizvodnja hidroenergije padla na 97,5 kWh, so morale termoelektrarne z vso zmogljivostjo priskočiti na pomoč in dati kar 102,3 milijona kWh kakor doslej še nikoli v enem mesecu. Tako je bilo omogočeno neovirano obratovanje v naši elektrotroemlji in elektrometalurgiji. Tudi železarne so obdržale višjo raven proizvodnje in so dale zlasti veliko valjanih proizvodov. Po zastoju v poletnih mesecih so v slovenskih premogovnikih nakopali v oktobru 352.000 ton premoga nasproti 324.000 tonam v prejšnjem mesecu, kemična industrija je že tretji mesec dala nad 9000 ton umetnih gnojil (lani v oktobru samo 3000 ton). Manj uspešna je bila industrija gradbenega materiala, ki je s svojo proizvodnjo opeke in strešnikov nekoliko zaostajala za lanskim oktobrom. Naj še omenimo uspeh gumarske industrije, ki je dala v

preteklem mesecu kar 7300 avtomobilskih plaščev nasproti 5000 v lanskem oktobru in s tem dosegla nov mesečni rekord. S.

POSVETOVANJE O ELEKTRONIKI IN TELEKOMUNIKACIJAH

Odbor za medicinsko elektroniko naj bi upostavili pri zveznem središču za elektroniko

Beograd, 22. nov. (Tanjug). V Domu sindikatov v Beogradu se je začelo davi drugo jugoslovansko posvetovanje o elektroni in telekomunikacijah. Udeležuje se ga kakih 150 inženirjev in tehnikov strojne in elektrotehnične stroje, organizirala pa ga je Zveza strojnih in elektrotehničnih inženirjev in tehnikov Jugoslavije v sodelovanju z zveznim središčem za elektroniko.

Posvetovanje se udeležujejo tudi predstavniki Zvezne industrijske zbornice, JLA, Zvezne komisije za jedrsko energijo, Zveznega zavoda za delovno storilnost ter drugih organizacij in ustanov, zainteresiranih na uporabi elektroni in avtomatike.

Posvetovanje je začel predsednik Zveze strojnih in elektrotehniških inženirjev prof. Dušan Veličković, potem pa je udeležence pozdravil sekretar Zvezne industrijske zbornice ing. Vlado Vujović. Le-ta je omenil, da zdaj v naši državi 15 industrijskih podjetij izdeluje razne instru-

mente in dele s področja elektroni.

Dinamični razvoj elektroni na svetu je tudi pri nas zaostri vprašanje razvijanja znanstvenih in raziskovalnih služb ter šolanja kadrov, je rekel v svojem referatu predsednik zveznega središča za elektroniko Rajko Tomović. V ZDA je bila elektronska industrija po vrednosti proizvodnje leta 1939 na 49. mestu, lani pa že na petem, tako da se je uvrstila med največje proizvajalce. V tej panogi ameriške industrije je zaposlenih zdaj milijon in pol delavcev, leta 1939 pa jih je bilo zaposlenih komaj 150 tisoč.

Elektroniko že na široko uporabljajo tudi v medicini. Velike bolnišnice imajo razvite elektronske oddelke, v katerih delaje razne zdravnike inženirji in tehniki. Spričo že doseženih uspehov drugod po svetu je Tomović predlagal, naj bi pri zveznem središču za elektroniko upostavili odbor za medicinsko elektroniko.

Popoldne je posvetovanje nadaljevalo delo v konferen-

Stevenson

Dulles je zahteval pomoč in Stevenson je sprejel ponudbo, da postane poseben zunanje-politični svetovalec Eisenhowerjeve uprave. Dva-krat poraženi kandidat Demokratske stranke v boju z bolj priljubljenim vojnim veteranom Eisenhowerjem se je tako postavljal od možnosti, da bi kandidiral še tretjič. Vse pa kaže, da se poteguje za položaj bodočega zunanjega ministra. Zanimivo je, da je Stevenson že dobil isto pisarno v zunanjem ministrstvu, ki jo je včasih uporabljal tudi Dulles, ko je bil republikanski svetovalec za zunanjo politiko takratnega sekretarja za zunanje zadeve Achesona v Trumanovi administraciji Demokratske stranke.

Kar smo povedali, pa ni najvažnejše v tej pomembni vesti iz Washingtona. To vesti ne smemo presojati toliko, kolikor v luči prevelike Dullesove zaposlenosti. Vsa Eisenhowerjeva uprava kaže zadnje čase znake »dramljenja«, kar imenujejo nekateri tudi »ponovno proučitev« notranje, klasi pa zunanje politike. Zda je odlično priznava, da je dal povod za to znanstveni in tehnični uspeh Sovjetske zveze z obema satelitoma. Washingtonska vlada je brž opozorila na resni položaj ter poudarila, da je potrebna enotnost tako znotraj dežele kot tudi v bloku njenih zaveznikov. Skrajna, nastal je napet položaj, ki kaže za veča splošno mobilizacijo vseh sil — toda po pot doseganja vladne politike.

Stevensonu so namenili važno vlogo in ta potega naj bi opozorila ameriško javnost na Roosevelta, ki je ukrenil tik pred začetkom druge svetovne vojne nekaj podobnega, ko je poklical v svojo »newdealovsko« upravo Stimsona iz opozicijskega republikanskega tabora, da bi vodil oborožene sile. Zda bi moral Stevenson v tej obnovljeni dvostrankarski politiki organizirati bližnje zasedanje v štanski zvezi. Washingtonska uprava očito čuti vso kočljivost tega posvetovalca Zahoda — na najvišji ravni — in se zelo zanaša na Stevensonove sposobnosti.

Takšna usmeritev Washingtona kaže na zamotanost položaja, ki se je v njem znašla ameriška diplomacija. Ne gre za dovolj elementov, da bi iz njih povzeli, ali je Washington pripravil vse, da spremembe v svoji zunanji politiki. O vsem tem nobena skrivnost, da presojata obe ameriški stranki svetovne probleme bolj ali manj enako. Zato ni treba biti skeptičen glede mnenja tistih, ki dobro poznajo človeka ugledega Američana, ki verujejo v njegovo kritičnost, pogum in inteligenco in ki pričakujejo, da bodo prišle Stevensonove vrline do izraza, tako da bi se Washington v svoji zunanji politiki usmeril predvsem na stvarnost našega časa, ki jo je treba naposled priznati.

V. Teslić

MANIFEST MIRU

(Nadaljevanje s 1. strani)

budnost nasproti poskusom vojnih hujskačev, če vsi do kraja doumejo, da je njihova sveta dolžnost krepiti boj za zaščito miru, ki mu grozi nevarnost.

Mi komunisti pravimo zda, da je moč vojno preprečiti, ohraniti mir. Mi govorimo to v trdnem prepričanju, ker je položaj na svetu zda drugačen, razmerje med silami drugačno.

Dežela Sovjetov, porojena v veliki Oktobrski revoluciji, ni več osamljena in izolirana. Po zmagi nad fašizmom je bil ustvarjen ogromen svet socializma, ki šteje blizu milijardo ljudi. V težnji po miru in mednarodnem sodelovanju, po mirni koeksistenci raznih družbenih redov, z ramo ob rami s Sovjetsko zvezo gre druga velika socialistična sila Ljudska Kitajska, za iste miro-ljubne cilje se bore evropske in azijske dežele ljudskih demokr-kracij.

Neslutni razvoj industrije, znanosti in tehnike v Sovjetski zvezi in drugih socialističnih deželah služi stvari miru, je močna ovira v netenju vojne.

Na svetovnem torišču je zrasla še druga nova sila. Oktobrska revolucija je vzdrnila kolonialne narode, ki so se že otresli ali pa se otresajo jarma stoletne odvisnosti in ki hočejo živeti v miru, ki ne dopuščajo vmešavanja imperialističnih sil v svoje notranje zadeve. Da bi se rešili zaostalosti in bede, uveljavljajo politiko miru in nevrtnosti, politiko znanih »spetih načel« — medsebojnega spoštovanja, ozemeljske nedotakljivosti in suverenosti, nenapadanja, nevmešavanja v notranje zadeve drugih, enakopravnosti in medsebojne koristi, mirne koeksistence.

Ne samo narodi socialističnih dežel, ne samo narodi Vzhoda nočejo vojne. Vojno sovražijo tudi narodi kapitalističnih dežel na Zahodu, ki so jo dvakrat sami okusili.

Sile miru so ogromne. Te sile lahko ne dopuste vojne, lahko ohranijo mir. Toda mi komunisti vidimo svojo dolžnost v tem, da opozorimo vse ljudi na svetu, da nevarnost pošastne, morilne vojne še ni minila.

Od kod izvira nevarnost za stvar miru, za varnost narodov? Na vojni so zainteresirani, o vojni sanjarijo kapitalistični monopoli, ki so v obeh svetovnih vojnah in v sodobnem tekmovanju v oboroževanju sila obogatili. Tekmovanje v oboroževanju, ki prinaša monopolom velikanske dobičke, je čedalje težje breme na ramenih delovnih ljudi, in zelo poslabšuje gospodarski položaj dežele. Pod pritiskom kapitalističnih monopolov, zlasti ameriških, vladajoči krogi nekih kapitalističnih držav odklanjajo predloge o razorožitvi, o preprečitvi atomskega orožja in o drugih ukrepih, usmerjenih na to, da bi preprečili novo vojno. V Organizaciji združenih narodov so miroljubne dežele sprožile mnogo dobrih predlogov, katerih izglasovanje bi okrepilo mir, zmanjšalo nevarnost nove vojne. Nihče ne more zanikati, da predlogi, predloženi v proučevanje v OZN o vprašanjih o opustitvi tekmo-vanja v oboroževanju in o vrnitvi nevarnosti atomske vojne, o mirni koeksistenci držav, o razvoju gospodarskega sodelovanja med njimi, ki je odločilni čimtelj za nujno potrebno zaupanje v stikih med državami, ustrezajo življenjskim koristim vseh narodov. Od ureditve teh vprašanj je v veliki meri odvisna usoda miru, usoda bodočih redov. Ti predlogi zadevajo na aktiven odpor tistih, ki so zainteresirani na ohraniti mednarodne napetosti.

Na tisoče časnikov in radijskih postaj dan za dnem trdi narodi ZDA, Velike Britanije, Francije, Italije in drugih kapitalističnih dežel, da »svetovni komunizem« baje ogroža njihovo svobodo, njihov način življenja, njihov mirni obstoj.

Mislilec na blaginjo ljudskih množic vsega sveta, težče za napredkom in svetlo prihodnostjo vseh narodov se obračamo na: moške in ženske, delavce in kmete, delavce na področju znanosti in umetnosti, učitelje in uslužbence, mladino in obrtnike, trgovce in industrijce, socialiste, demokrate, liberalce, vse ljudi ne glede na njihovo politično in versko prepričanje, na vse, ki ljubijo svojo domovino, na vse, ki nočejo vojne, na vse ljudi dobre volje po vsem svetu, na vse vas se obračamo s pozivom:

Obračamo se na vse ljudi dobre volje po vsem svetu:

Organizirajte se in borite za: 1. takojšnjo opustitev poskusov z atomskim in vodikovim orožjem;

2. brezpogojno čimprejšnjo prepoved proizvodnje in uporabe tega orožja.

Mi, komunisti, smo posvetili svoje življenje stvari komunizma. Mi, komunisti, neomajno verujemo v zmago te velike stvari. Prav zato, ker verujemo v zmago naših idej, idej Marxa in Lenina, idej proletarskega internacionalizma, hočemo mir in se borimo za mir. Vojna je naš sovražnik.

Naj dežele z različnimi socialnimi ureditvami odsej tekmujejo med seboj v razvoju miroljubne znanosti, miroljubne tehnike! Naj dokažejo svoje prednosti ne na bojišču, marveč v tekmovalstvu za napredek za zboljšanje življenjskega standarda narodov!

Ponujamo roko vsem ljudem dobre volje. Z združenimi silami vrnimo raz sebe breme oboroževanja, ki teži narode. Rešili bo-

Zahtevajte prepoved proizvodnje in uporabe atomskega in vodikovega orožja, kot prvi ukrep pa takojšnjo opustitev poskusov s tem orožjem!

Zahtevajte konec politike vojaških blokov in graditve oporišč v drugih deželah!

Zahtevajte, da v samem srcu Evrope ne oborožujejo ponovno nemških militaristov, glavnih krivcev zadnje vojne!

Zahtevajte opustitev poskusov in vojaških provokacij imperialistov na Bližnjem in Srednjem vzhodu!

Podpirajte politiko kolektivne varnosti, politiko mirne koeksistence različnih družbenih redov, politiko širokega gospodarskega in kulturnega sodelovanja narodov!

Obračamo se na vas s pozivom: Zahtevajte od svojih vlad, da v Organizaciji združenih narodov uveljavljajo politiko miru in da nastopajo proti politiki hladne vojne!

mo svet nevarnosti vojne, smrti in uničenja. Pred nami je svetla in srečna prihodnost človeštva, ki stopa po poti napredka.

Mir svet!

Ta manifest so sprejele delegacije komunističnih in delavskih partij Avstralije, Avstrije, Albanije, Alžirije, Argentine, Belgije, Bolivije, Bolgarije, Brazilije, Velike Britanije, Madžarske, Venezuele, Vietnamske, Guatemalske, Demok. republike Nemčije, Zvezne republike Nemčije, Hondurasa, Grčije, Danske, Dominikanske republike, Izraela, Indije, Indonezije, Jordanije, Iraka, Španije, Italije, Kanade, Kolumbije, Koreje, Kostarike, Kube, Luksemburške, Malaje, Maroka, Mehike, LR Mongolije, Holandske, Nove Zelandije, Norveške, Paname, Paragvaj, Peruja, Poljske, Portugalske, Romunije, San Marina, Sirije in Libanona, Sovjetske zveze, Siama, Tunizije, Turčije, Urugvaj, Finske, Francije, Cejlona, Češkoslovaške, Čila, Svice, Švedske, Ekvadora, Jugoslavije in Japonske.

Trst, 22. nov. Včeraj od 12. do 20. ure je bila v Trstu splošna stavka vseh produktivnih sil, ki sta jo napovedali obe sindikalni organizaciji v znak solidarnosti s kovinarji Združenih jadranskih ladjedelnice in Tržaškega arzenala ter v protest proti brezbriznosti oblasti do tega vprašanja.

Opoldne so delavci zapustili tovarne in delavnice, trgovci in obrtniki pa zaprli svoje trgovine. Združene trgovcev je pozvalo svoje člane, da na ta način podpro kovinarje, hkrati pa tudi protestirajo proti zvišanju trošarin. Kovinarje so podprli tudi uslužbenci mestnega prevoznega pod-

jetja, ko so stavkali dve uri dopoldne in dve popoldne.

Stavkali so tudi učitelji, tako da so bile šole popoldne zaprte, pristaniški delavci, uslužbenci in drugi. Tudi gostinski obrati so se pridružili stavki. V večini kinov so začeli predvajati filme šele po 20. uri.

Stavka in zapora trgovin je bila popolna in je povsem paralizirala mesto, ki je bilo popoldne, posebno pa še zvečer, kot izumrlo.

Popoldne je bilo v središču mesta veliko javno zborovanje, ki sta ga sklicali obe sindikalni organizaciji. Med več tisoč delavcev, ki so napolnili trg, sta govorila tajnika obeh sindikalnih organizacij, ki sta protestirala zaradi policijskega napada na stavkajoče delavce ter utemeljila zahteve kovinarjev, ki se že 5 mesecev borijo za izboljšanje svojih plač.

Danes so se delavci spet vrnili na delo, za jutri pa so znova napovedali 24-urno stavko.

Protestna stavka je v Trstu ohromila vse delo in ves promet

Na tihem preklican odlok

Trst, 22. nov. Pred več kot enim mesecem je generalni komisar dr. Palamara v odloku št. 173 ukinil odločbo bivše zavezniške uprave in na Tržaškem spet obnovil fašistični zakon iz leta 1939, po katerem je otrokom italijanskih državljanov prepovedano dajati tuja, neitalijanska imena. Odlok je izzval ogorčene proteste vseh Slovencev, saj bi morali slovenski starši dajati svojim otrokom italijanska imena. Protestom slovenskih političnih in družbenih organizacij so se pridružili tudi nekatere italijanske stranke. Proteste, ki so zbudili mnogo hrupa v tržaških listih, so zavrnili. Včeraj pa so uprave občin na Tržaškem prejele okrožnico komisarja, v kateri je rečeno, da odlok številka 173 ne velja za slovensko prebivalstvo. Pri tem pripominja, da je to v skladu z obveznostmi, ki so bile sprejete z londonskim memorandumom z dne 5. oktobra 1954 in še posebej z določili priloženega narodnostnega statuta.

Komisar Palamara je torej s to okrožnico popravil krivico, ki je bila prizadejana Slovencem, vendar pa ostane dejstvo, da je odlok še vedno v veljavi in da ima zakonsko osnovo, medtem ko je okrožnica nima.

Alžirska pobuda iz Rabata

Rabat, 22. nov. (AFP). — Ob zaključku maroko-tunjskih razgovorov so sinoči objavili skupno poročilo, v katerem pozivata sultan Muhamed in predsednik Burgiba Francijo ter Alžirsko odporniško gibanje, naj začeta pogajanja za pravično ureditev alžirskega vprašanja, tako da bi ugodili zahtevam alžirskega naroda po samostojnosti v duhu načel OZN in zavarovali zakonite interese Francije in francoskega prebivalstva v Alžiriji. Voditelja obeh dežel sta ponudila Franciji in alžirskim upornikom svoje dobre uslugе.

Predsednik Burgiba in sultan Muhamed izražata tudi prepričanje, da bodo pogajanja za ureditev alžirske krize ustavila prelivanje krvi in da se bo tako končal boj, ki ogroža varnost Severne Afrike in spravlja v nevarnost mir v tem delu sveta.

Udeleženci posvetovalnega sodelovanja izražajo svojo trdno voljo, da bodo komunistične in delavske partije s tem, da bodo strnile svoje vrste — na tej podlagi pa strnile vrste delavskega razreda in narodov vseh dežel — nedvomno premagale vse ovire, ki so na poti napredku, in se približale novim velikim zmagam stvari miru, demokracije in socializma v svetovnem merilu.

Resolucija poudarja, da so se udeleženci sestanka, ko so pripravili besedilo deklaracije, posvetovali s predstavniki »bratskih partij kapitalističnih dežel. Bratske partije, ki temu sestanku niso prisostvovala, bodo same sklenile, kaj naj ukrenejo v skladu z ukrepi, podanimi v tej deklaraciji.

Udeleženci deklaracije so se zavezali, da bodo v sodelovanju z drugimi partijami in družbenimi organizacijami združili večino naroda, prevzame državno oblast brez državljanske vojne in zagotovili prehod osiornih proizvajalnih sredstev v roke ljudstva.

Deklaracija navaja, da ima delavski razred možnosti, doseči trdno večino v parlamentu, spremiti parlament iz orodja, ki je v službi razrednih interesov buržoazije, v orodje, ki koristi delovnemu ljudstvu prek širokega nenehnega razvoja razredne borbe, ter da ustvari neogibne pogoje za miroljubno realizacijo

Deklaracija partij dvanajstih dežel

(Nadaljevanje s 1. strani)

Svetovni socialistični sistem, ki se čedalje bolj krepi in postaja močnejši, nadaljuje deklaracija, čedalje globlje vpliva na mednarodni položaj, v skladu z interesi miru, napredka in svobode narodov. Medtem ko je socializem v svojem vzponu, je imperializem v zatonu. Pozicije imperializma so zaradi dezintegracije kolonialnega sistema znatno oslabilne. Dežele, ki so odvrgle od kolonializma, branijo svojem neodvisnosti in se borijo za ekonomsko suverenost in za mednarodni mir.

Delovno ljudstvo kapitalističnih dežel živi v takšnih razmerah, da pričnja čedalje bolj spoznavati, da je pot socializma edina rešitev iz njegove težavne ekonomske položaja. Na ta način nastajajo čedalje ugodnejši pogoji za vključitev delovnega ljudstva v aktivno borbo za socializem.

Z izgovorom, da se »borijo proti komunizmu«, si agresivni imperialistični krogi ZDA prizadevajo, da bi čedalje več dežel spravili pod svojo nadvlado, pri čemer povzročajo uničenje demokratskih svobod, ogrožajo nacionalno neodvisnost razvitih kapitalističnih dežel, skušajo podvržiti osvobodene narode novim oblikam kolonializma in naposled sistematično uveljavljajo subverzivno početje proti socialističnim državam. Namen politike nekaterih agresivnih skupin v ZDA je, zbrati vse reakcijske sile kapitalističnega sveta. Ko tako ravna, postajajo te skupine center svetovne reakcije, zakleti sovražniki narodov. Ko uveljavljajo takšno politiko, pripravljajo te protiljudske, agresivne imperialistične sile svoj lastni pogin, kopljeje same sebi grob.

Vse dokler bo obstajal imperializem, bodo tudi povodi za napadane vojne. V povojnih letih so se ameriški, britanski, francoski in drugi imperialisti ter njihovi plačanci vojskovali in se vojskovali v Indokini, Indoneziji, na Korozi, Malaji, v Keniji, Guatemali, Egiptu, Alžiriji, Omanu in Jemenu.

Hkrati agresivne imperialistične sile odkrito nočejo zmanjšati oborožitve, prepovedati uporabo in proizvodnjo atomskega in vodikovega orožja, nočejo privoliti v neposredno opustitev poskusnih atomskih eksplozij, nadaljujejo svojo politiko »hladne vojne« in »oboroževalno tekmo«, gradijo čedalje več vojaških oporišč in uveljavljajo agresivno politiko, ki škoduje miru in ustvarja nevarnost, da izbruhne nova vojna.

V deklaraciji je rečeno, da je boj proti zahodnonemškemu militarizmu in revanšizmu, v katerem ima zlasti pomembno vlogo DR Nemčija, pomembna naloga miroljubnih sil nemškega naroda in vseh evropskih narodov. Deklaracija obsoja »poskus imperialistov, da bi vsilili svobodoljubnim narodom Bližnjega vzhoda doktrino Eisenhower-Dulles« ter žigosa »zarote in provokacije imperialističnih dežel proti neodvisni Siriji, Egiptu in drugim arabskim deželam, imajo namen, razdvojiti in osamiti arabske dežele, da bi tako onemogočili njihovo svobodo in neodvisnost.

Potem deklaracija poudarja, da je vir vojne nevarnosti v Jugovzhodni Aziji agresivni blok organizacije SEATO, in nadaljuje: »Vprašanje vojne in miroljubne koeksistence je zda usodni problem mednarodne politike. Toda sile miru so dandanes toliko močne, da je dejansko možno, izogniti se vojnem, kakor nam o tem pričra primer neuspešnih imperialističnih načrtov proti Egiptu. Imperialistični načrt, da bi izkoristili protirevolucionarne sile za to, da bi vrgli ljudski demokratični sistem na Madžarskem, je prav tako doživel neuspeh.

Komunistične in delavske partije, ki sodelujejo na tem sestanku, poudarjajo, da je njihovo načelo o miroljubni koeksistenci dveh sistemov, ki se je še nadalje razvijalo in privedlo do sklepov XX. kongresa KPSZ, zdrava osnova zunanje politike socialističnih dežel in steber miru in prijateljstva med narodi.

Deklaracija pravi, da je zamisel o miroljubni koeksistenci v skladu s petimi načeli, ki sta jih skupno proglasili LR Kitajska in Indija, ter s programom, ki so ga sprejeli na bandunški konferenci azijskih in afriških dežel. Nato nadaljuje: »Komunistične partije sijo, da je boj za mir njihova najpomembnejša naloga. Skupaj z vsemi miroljubnimi silami bodo komunistične partije storile vse, kar je v njihovi moči, da bi preprečile vojno.«

Deklaracija govori nato o vprašanju odnosov med deželami svetovnega socialističnega sistema ter vsemi komunističnimi in delavskimi partijami in pravi, da tvori osnovo teh odnosov načela marksizma-leninizma ter načela proletarskega internacionalizma, ter pripominja: »Delavski razred ljudstva vseh dežel so zainteresirana na okrepitvi bratskih stikov v interesu skupne stvari, v interesu ohranitve zgodovinskih, političnih in socialnih pridobitev, ki jih je dosegla Sovjetska zveza,

prva in najmočnejša socialistična sila na svetu, ki jih je dosegla LR Kitajska in ki so jih dosegle vse socialistične dežele.«

Potem deklaracija ugotavlja, da temeljijo odnosi med socialističnimi deželami na načelih polne enakosti, spoštovanja ozemeljske nedotakljivosti, neodvisnosti in suverenosti in na načelu nevmešavanja v zadeve druge dežele ter poudarja, da so socialistične dežele vzpostavile medsebojno široko ekonomsko in kulturno sodelovanje in da ga bodo še nadalje razširjale. Deklaracija poudarja, da se socialistične dežele zavzemajo za splošno razširitev ekonomskih in kulturnih stikov z vsemi drugimi državami, ki to želijo, na podlagi enakopravnosti, vzajemne koristi in nevmešavanja v notranje zadeve drugih dežel.

Socialistične dežele so proti razdelitvi sveta na vojaške bloke. Glede na nastali položaj in na to, da zahodne države nočejo sprejeti predlogov socialističnih dežel o tem, da bi vzajemno odpravili vojaške bloke, pa organizacija Varšavskega pakta, katerega narava je defenzivna, koristi varnosti evropskih narodov in miru po svetu ter jo je treba obdržati in okrepiti.«

Deklaracija poudarja enotnost socialistične skupnosti, temelječe na enotnem sistemu socialističnih ciljev in ideologije, ter nadaljuje: »Vzpostavitev čedalje trdnjših bratskih odnosov in prijateljstva med socialističnimi deželami nalaga komunističnim delavskim partijam uporabo marksističnoleninistične mednarodne politike, vzgojo vsega delovnega ljudstva v duhu povezovanja internacionalizma in patriotizma, v duhu prispevanja odločilnih naporov, da bi odpravili ostanke buržoaznega nacionalizma in šovinizma.«

Deklaracija poudarja, da se socialistična revolucija in izgradnja socializma razvijata v skladu z določenim številom osnovnih zakonov, katerih ni moč uporabiti v vseh deželah, ki gredo po poti socializma. »Ti zakoni prihajajo od izraza povsed hkrati z veliko raznolikostjo zgodovinskih, nacionalnih svojstev in tradicij, ki jih je treba vsekakor upoštevati.«

V deklaraciji je rečeno, da morajo komunistične in delavske partije socialističnih dežel ustvarjalno uporabljati splošne zakone, ki usmerjajo socialistično revolucijo in socialistično izgradnjo v skladu s konkretnimi pogoji v teh deželah, učiti se morajo »na od druge ter izmenjavati izkušnje.

»V sedanjih dobi je življenjske važnosti okrepiti boj proti oportunističnim težnjam v delavskem razredu in komunističnem gibanju. Na tem sestanku komunističnih in delavskih partij socialistič-

FREDOR SKOZI HIMALAJO?
Moskva, 22. nov. Časniki poročajo, da bodo začeli pod zahodno Himalajo v kratkem graditi cestni predor, dolg 12,5 km. Predor bi vezal Indijo s Sovjetsko zvezo. Načrte še pripravljajo. Predor bi gradili po najsoodnejših metodah. Dograjen bi bil v treh do štiri letih, če bi ga pa začeli graditi z indijske strani, bi bilo delo končano v polovico krajšem času.

OBRAVNAVANJE OSNUTKA DRUŽBENEGA PLANA GOSPODARSKEGA RAZVOJA JUGOSLAVIJE OD 1957. DO 1961. LETA

NAGLEJŠI PORAST CELOTNE PROIZVODNJE

ena izmed osnovnih značilnosti našega prihodnjega gospodarskega razvoja

Realna potrošnja mestnega prebivalstva bo porasla za 7 do 8 odstotkov

Odbora za gospodarstvo Zveznega sveta in Zbora proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine sta začela v četrtek obravnavati osnutek družbenega plana gospodarskega razvoja Jugoslavije v letih 1957 do 1961. Na skupni seji odbora je predsednik odbora za perspektivni plan in predstavnik ZIS Milentije Popović osnutek plana obrazložil.

manjkuje strokovnjakov. Potrebna kadra v sedanjih pogojih bržčas ne bomo mogli dobiti niti v 10 ali 20 letih. To vprašanje bo treba še temeljito proučiti.

RAZVIJANJE NERAZVITIH PODROČIJ

V nadaljevanju svojega govora je Milentije Popović poudaril, da se s predvideno investicijsko politiko bolje ureja razmerje med kmetijskimi in industrijskimi področji, tako da se bodo področja, na katerih je glavna gospodarska dejavnost kmetijstvo, razvijala znatno hitreje kakor doslej. To velja predvsem za glavna kmetijska področja v severnem in severovzhodnem delu države. Petletni plan predvideva, da federacija posebej obravnava probleme v Makedoniji, na Kosmetu in v Črni gori. Sredstva bodo razdeljena tako, da bodo imela od tega več koristi mesta in industrijska središča, čeprav morda njihove potrebe še ne bodo v celoti zadovoljene. V nasprotju z našo dosedanja prakso prevzema federacija v petletnem planu obveznost, da bo posvetila v investicijah posebno pozornost Kosmetu, ker je v zadnjih desetih letih najbolj zaostal.

MENJAVA S TUJINO

Na koncu svojega ekspozija je Milentije Popović govoril o mednarodni menjavi, mednarodnih gospodarskih stikih naše dežele in naši plačilni bilanci. Poudaril je, da je to eno najvažnejših vprašanj, saj so z njim določeni okvirji, v katerih se lahko giblje naše gospodarstvo. V tekoči menjavi imamo primanjkljaj in zato ga imamo tudi v mednarodnih plačilih. To je pri nas poseben problem. Od kod ta problem izvira, je bolj ali manj znano. Ta primanjkljaj je posledica naglega gospodarskega razvoja in

velikih investicij v minulem obdobju hkrati z velikimi izdatki za narodno obrambo. Zato smo bili primorani dobiti dodatna sredstva iz tujine. Razen tega se je naše gospodarstvo razvijalo enostransko, kar je zlasti vplivalo na zmanjšanje izvoza in na povečanje potreb po uvozu.

Vse to kaže, da je naše gospodarstvo močno odvisno od mednarodne menjave in da je to činitelj, s katerim moramo vsi računati. Zato predvideva plan večje naraščanje celotne menjave s tujino, ki naj bi narasla za kakih 11%. Od leta 1956 do 1961 naj bi narasla za 49%. Izvoz bo naraščal hitreje od proizvodnje. Plan predvideva, da bomo odstranili primanjkljaj v mednarodni menjavi in da se bomo še zatekali k posojilom za gospodarski razvoj.

Statističarji in izobrazba

V Beogradu ustavljajo Višjo statistično šolo

V naši državi je zaposlenih v zavodih za statistiko okrog 2500 uslužbencev, ki opravljajo statistična dela, okrog 800 jih je v drugih organih in ustanovah (bankah, zdravstvenih ustanovah, ustanovah socialne zaščite, prometu), medtem ko je na okrajih okrog 2000 in na občinah 180 statističarjev. Če ne upoštevamo statističarjev po inštitutih in gospodarskih podjetjih, imamo torej v Jugoslaviji okrog 5500 uslužbencev-statističarjev.

Proučevanje, analiza statističnih podatkov, razvozlanje suhoparnih in težko razumljivih števil in odstotkov v vsakomur razumljive stavke — to opravljajo v glavnem samo v zavodih za statistiko. Mreža statističarjev je zajela vso Jugoslavijo in vse pango njene življenja ter daje preko števil sliko celotnega dogajanja v državi.

Sedanji kader statističarjev so uslužbenici, ki so opravili srednje ekonomsko šolo in gimnazijo ali ekonomsko, pravno, kmetijsko in prirodoslovno-matematično fakulteto. V vseh teh šolah poučujejo statistiko po programu, prilagojenem osnovnim potrebam in ciljem šolanja (na omenjenih fakultetah predavajo statistiko po dva semestra, na matematični pa je ne predavajo). Te osnove statističnega znanja je dopolnjevala

statistična služba s tečajji in seminarji, da bi tako usposobil svoje uslužbence. V okrajnih zavodih za statistiko je med 1200 uslužbenci 760 razporejenih v statistična zvanja, komaj 29 pa jih ima višjo statistično izobrazbo, medtem ko bi moralo biti teh najmanj 350. Tudi posamezni inštituti in večja gospodarska podjetja potrebujejo strokovne statističarje, toda teh je le malo.

Da bi sčasoma zapolnili ta praznino, so se lotili priprav in v Beogradu se bo v kratkem, najkasneje v začetku prihodnjega leta, začel pouk na višji statistični šoli. Šolanje bo trajalo tako kakor tudi na upravnih šolah dve leti. Sprva se bo lahko vpisalo 60 do 80 slušateljev. V začetku bodo sprejemali v šolo uslužbenice, ki imajo zvanje statističarja in delajo v statističnih službah. Pozneje, postopno, bo šola sprejemala tudi učence z opravljenim gimnazijo in srednjo strokovno šolo.

Statistična šola bo za zdaj v prostorih Zveznega zavoda za statistiko, tako da bo praktični del pouka (ki mu bodo prisojali velik pomen) v Zavodu, ki je tudi ustanovitelj šole. Predavatelje imajo sestavili so tudi učni načrt. V načrtu imajo veliko število vaj in seminarjev. Slušatelji bodo morali opraviti kolokvije iz posameznih predmetov, da bi bolje obvladali tvarino. Načrt in program sta preračunana tako, da bodo izšolani statističarje za zavode za statistiko in druge upravne panoge, v precejšnji meri pa bodo na šoli poučevali matematiko in statistične predmete. N. K.

Prvi mednarodni sejem obrti

bo na spomlad v Beogradu

Beograd, novembra. — Komisija za sejmce Zveze obrtnih zbornic Jugoslavije je te dni razpravljala o tem, da bi organizirali prihodnji spomlad v Beogradu, v prostorih beograjskega sejma, prvi mednarodni sejem obrti.

Predstavniki vseh republiških zbornic, ki so prisostvovali seji komisije, so se strinjali v tem, da je takšna gospodarska manifestacija potrebna in da bo znatno koristila tudi pospeševanju obrti ter zboljšanju kooperacije med obrtjo in industrijo. Pobudo Obrtne zbornice so podprle tudi nekatere druge družbene organizacije, ki so se prijavile za sodelovanje na tem sejmu. V upravi sejma menijo, naj bi bila ta razstava manj didaktična in naj bi bila dejansko razstava modernih stanovanj, modernih kuhinj itd., kar bi dosegli tako, da bi namesto slik in grafikov prikazali stanovanjske prostore z vsemi tehničnimi napravami in modernim pohištvom.

Razstaviti nameravajo predvsem tudi sodobno gradbeno opremo in gradbeni material, industrija pa bo razstavila moderno opremo v posebnem paviljonu. Organizatorji se bodo posebej obrnili na tuja industrijska podjetja.

Pri denarni loteriji Počitniške zveze bo izžrebanih 22.556 dobitikov v 3 premije in skupni vrednosti 6.000.000 dinarjev

jetja in tuje obrtne gospodarske organizacije. Sejmski prostor bo obsegal 5000 kvadratnih metrov. V okviru sejma bodo organizirali med drugim tudi razne prireditve in tekmovanja.

Čisti dobiček denarne loterije Počitniške zveze je namenjen za kritje stroškov krožnih počitniških potovanj, pohodov in letovanj mladine

Tri zagrebška podjetja znižala cene mesu

Na sestankih v sekretariatu za blagovni promet v Zagrebu s predstavniki podjetij, ki preskrbujejo Zagreb z glavnimi živilji, se največ govorilo o možnosti, da bi znižali cene mesa. Posledica tega je bila, da so v nekaterih prodajalnah »Zagrebačke mesnice« pripravila znižanje cen tudi ostalih vrst govedine in svinine za kakih 30 do 40 din pri kilogramu. Za ta ukrep so dali ugodni pogoji. Cene teletine bodo ostale nespremenjene, ker je sezona telet še minila.

Možnost pocenitve mesa so posledica ugodnejših pogojev pri odkupu živine. Odkupne cene so namreč nižje zaradi manjše konkurence izvoznih podjetij, ki je v glavnem povzročila visoke odkupne cene.

Podjetje »Zagrebačke mesnice« si prizadeva, da bi znižalo ceno boljše govedine na 200 din, govedine, ki jo prodaja zdaj po 200 din, pa na 170 din. Po mnenju direktorja podjetja pa bi morala tudi ostala podjetja zunaj Zagreba znižati cene, ker sicer zagrebška podjetja ne bo kos konkurenci, ker po nižjih cenah ne bo moglo kupovati živine.

Podjetje »Zagrebačke mesnice« objavilo, da prodajajo govedino po 200 din. Če nekaj dni so znižali ceno govedine tudi v podjetjih »Turpolja« in »Mesopromet«.

V podjetju »Zagrebačke mesnice« pravijo, da so znižali cene mesa iz več razlogov. Govedina, ki jo prodajajo po 200 din, je samo za 2 do 3% slabša od govedine, ki jo še zmerom prodajajo po 200 din. Za zdaj prodajajo govedino po 200 din samo v dveh prodajalnah, sprito velikega zanimanja potrošnikov pa se bo število takšnih prodajalnih povečalo. Podjetje »Zagrebačke mes-

Ali ste že naročili »PAVLIHOVO PRATIKO 1958?«

Najprej je poudaril, da sloni osnutek na smernicah bodočega razvoja našega gospodarstva, vsebovanih v resoluciji plenarne seje SZDLJ v novembru 1955 in na skupščinskih resolucijah o perspektivnem razvoju kmetijstva in zadrževanja, industrije, gradbeništva in splošne potrošnje. Osnutek predvideva, da se bo naše gospodarstvo v prihodnjih letih hitreje in bolj vskladenje razvijalo kakor doslej. Predvsem se bodo hitreje razvijali kmetijstvo, promet, gradbeništvo in tiste panoge, ki služijo preskrbi prebivalstva, zlasti preskrbi velikih mest.

POVEČANJE DRUŽBENEGA PROIZVODA ZA 9,5%

Petletni plan predvideva naglo naraščanje celotnega družbenega bruto produkta in hitrejšo naraščanje narodnega dohodka. Celotni družbeni proizvod naj bi narasel za 9,5%, narodni dohodek pa za 9,1%, kar znaša na prebivalca povprečno 7% letno. V industriji naj bi bruto produkt narasel za 11%, v kmetijstvu pa za 7,4%. Hitrejšo naraščanje proizvodnje je ena glavnih značilnosti našega bodočega gospodarskega razvoja, je rekel Milentije Popović. Že predhodne razprave o kmetijstvu in industriji so pokazale glavne čimbele, ki omogočajo tako naglo naraščanje. Če bodo splošni pogoji, notranji in mednarodni, omogočili večjo proizvodnjo, kakor jo predvideva osnutek plana, bomo presežek porabili za povečanje državnih rezerv, zlasti rezerv v plačilni bilanci ter za učinkovitejšo odstranitev primanjkljajev v naši mednarodni izmenjavi in za zboljšanje družbenega standarda.

SPREMEMBE V INVESTICIJSKI POLITIKI

Potem je Milentije Popović poudaril, da predvideva petletni plan nadaljnjo stabilizacijo gospodarstva in položaja na trgu. Nastale bodo tudi spremembe v investicijski politiki. Zrcalijo se v tem, da hitreje naraščajo investicije na tistih področjih, ki so doslej zaostajala. Vtem ko bodo naraščale investicije v industriji do 1961 za 11,9% letno, torej na 111,9%, bodo narasle v kmetijstvu na 295,1%, v gradbeništvu na 191%, v prometu na 153%, v trgovini, gostinstvu in turizmu na 117%, v vodnem gospodarstvu pa na 228%. Njihov predvideni obseg je v določenem smislu spodnja meja, do katere je bilo moč iti. Večje spremembe med akumulacijo oziroma investicijami v primerjavi z drugimi splošnimi potrebami, zlasti osebno potrošnjo in družbenim standardom, pri nas ne bi bile možne, ker bi sicer ne mogli zagotoviti razvoja gospodarstva, ki je po letu 1961 nujno potreben.

Spremembe v investicijski politiki, prehod v industrijo na gradbeništvo, kmetijstvo in promet ne bodo ustrezno zmanjšale potreb po centralizaciji investicijskih sredstev. Pri nas se namreč akumulacija v glavnem realizira v industriji, zdaj pa bi jo bilo treba z določenim mehanizmom prenesti na kmetijstvo, promet in gradbeništvo. V sedanjem našem mehanizmu je moč to storiti prek centralnih investicijskih skladov.

OSEBNA POTROŠNJA IN DRUŽBENI STANDARD

Vprašanje osebne potrošnje in družbenega standarda obravnava petletni plan kot gospodarsko kategorijo. Prednost daje predvsem osebni potrošnji, stanovanjski in

Ali bo v Vojvodini propadlo 5000 vagonov zelja?

Malone v vseh okrajih Vojvodine imajo preveč zelja. Odvečnega zelja ima Vojvodina kakih 5000 vagonov. V krajih, kjer je zelje najbolj obrodilo, ga prodajajo po 4 ali celo po 2 dinarja kilogram franko nakladalna postaja. Čeprav ga ponujajo po ceni, ki je ponekod celo za polovico nižja od stroškov, ga ne morejo prodati. Trgovinsko omrežje namreč ne more odkupiti tako velikih količin zelja, ker nima ustreznih opreme in vozil.

Najtežavnejši je položaj v Futogu, kjer so pridelali na dobrih 500 oralov zemlje kakih 900 vagonov tržnih presežkov zelja. Kmetje so ga ponujali po vseh večjih mestih in v industrijskih središčih tako poceni, da niti stroškov z izkupičkom ne bi krili. Enak je položaj tudi v mnogih drugih vojvodinskih krajih. Ljudje se boje, da se jim zelje ne bi pokvarilo, pomagati pa si sami ne morejo.

ZADRUŽNE HRANILNICE dajejo investicijske kredite

Dolgoročne kredite za nakup kmetijske opreme (traktorjev, kmetijskih strojev, orodja in naprav) ter kredite za napredek živinoreje bodo v prihodnje dajale zadrzne hranilnice. Te dni je bila namreč med Jugoslovansko investicijsko banko in republiški zvezami zadrznih hranilnic sklenjena posebna pogodba.

S to pogodbo je Jugoslovanska investicijska banka odobrila zveznim zadrznim hranilnicam posojilo iz splošnega investicijskega sklada v znesku 2 milijardi din.

Zveze zadrznih hranilnic bodo dajale posojila brez natečaja zadrznim hranilnicam v obliki dolgoročnih kreditov, da bi lahko le-te dajale investicijska posojila svojim organizacijam.

Tako se bosta znatno razširili dejavnost in vloga zadrznih hranilnic, ki so po vseh okrajih. Hranilnice tudi bolje poznajo delo kmetijskih organizacij, zato bodo lahko bolj zanesljivo ocenile njihove potrebe po kreditih, jim bolj pomagale pri dodelitvi kreditov in kontrolirale uporabo posojil.

Ob obletnici ljubljanskega šolskega vrta

»Bomo sladke sanje sanjali in zlate dneve šteli«

ka, ki je zaradi zaposlenosti obeh roditeljev ali pa zaradi kakih drugih vzrokov prepuščen samemu sebi. To je bilo jedro življenja v vrtcu v zadnjih desetih letih.

Otroci so imeli v vrtcu res pravega varuha. O tem pričajo tudi izjave roditeljev, ki so enodušne: vrtcu smo zaupali brez vsakih pomislekov! Nemalo pomembna je tudi beseda nekega

roditelja: Pred vrtcem je bil otrok ves dihoj, strahoval je okoličnik, nikjer ni bil zaželen. Ko pa je začel obiskovati vrtce, se je spremenil. Postal je poslušen, ubogljiv in nemalokrat se je zgodilo, da je sam od sebe poprašal: želite, da vam prinesem kaj iz trgovine. Zelite, da vam pomagam? Ko so ustanovili vrtce, je bilo nešteto težav. Prostori niso ustre-

Skrumno darilo otrok upraviteljici vrta, ki že leta in leta žrtvuje svoje znanje in sposobnost napredku vrta

Šolski vrtec Novi trg 5 je praznoval svojo deseto obletnico. Slovesnosti so se udeležili vsi otroci, ki tamkaj preživljajo med šolskim letom svoje proste ure, njihovi roditelji in seveda tudi vzgojitelji.

V vestno in skrbno pripravljene sporedu je bila tudi pesmica, ki so jo zapeli najmlajši: ... bomo sladke sanje sanjali in zlate dneve šteli. Pesmica je bila posvečena slovesnosti, v zahvalo osem tistim, ki so deset let skrbeli za izvenšolsko vzgojo. Zapeli so jo tako prisrčno, da je bil stik med njimi in obiskovalci takoj sklenjen in je trajal vse do konca proslave. Opisovati življenje desetih let bi se reklo: napisati strani in strani o požrtvovanju, delu in skrbi vzgojiteljev v vrtcu, naštetih vse težave, ki so jih imeli s prostori in otroki, opisati uspehe, katerih ni malo. Lahko bi pa tudi povedali na kratko: potrpljenje in resnični smisel za vzgojo otro-

Vzgojitelji v vrtcu ne skrbijo le za pravilni potek pouka, nemalokrat se zgodi, da se preoblečejo in našminkajo, da igrajo malčkom in jim pripovedujejo zgodbe, ki jih zlepa ne pozabijo...

zali, skoraj nobenih miz ni bilo in tudi denarna sredstva so bila skop. Leta 1947 je bilo v vrtcu 23 otrok, danes jih je 154. V prvem letu so bili otroci stisnjeni v prostorih, ki so bili vse prej kot prijazni. Danes je slika drugačna: red in največja čistoča poosod. Ne le to: tudi sama vzgoja prihaja bolj do izraza, vzgojiteljem je omogočeno, da se posvete svoji nalogi — skrbi za razvoj in vzgojo otrok od 7. do 14. leta. Učenju. V vrtcu dopolnjujejo družinsko vzgojo. Slovesnost na Novem trgu pa je pokazala še nekaj drugega: samo v občini Center je še več kot dve sto otrok, ki bi radi preživljali čas, ko ni pouka, v vrtcu. Vrtce na Novem trgu mora vsak dan odklanjati številne prošnje za sprejem. Ni prostora. In ko ugotavljamo, da so otroci v vrtcu deležni največje skrbi, vzgoje in pouka, je upravičena skrb, kaj vse je s tistimi mladimi ljudmi, ki zaradi pomanjkanja prostorov ne morejo biti deležni pozornosti kakršna je na Novem trgu. Ne pričakujmo, da bi malčki, ki so prepuščeni ulici ali mrzlemu zidu v osamelem domu, zapeli takoj kot so njihovi mladostni vrstniki zapeli v vrtcu na Novem trgu: »Bomo sladke sanje sanjali in zlate dneve šteli...«

KOMUNALNO PODJETJE
»KOMUNALA«
KRANJ
prodaja naslednja osnovna sredstva:
• mostno tehnično, 6 ton, v dobrem stanju
• tri omare za garderobo
• betonske podstavke za vrtno klopi ali parke
Navedene predmete si lahko ogledate vsak dan, Tavčarjeva ulica, Kranj.
K 149

OKRAJNI ODBOR SZDL V NOVI GORICI O PROBLEMIH SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Sindikati - pastorka kolektivov

Večina organizacij se zaradi nejasnih pojmov o vlogi in mestu sindikatov v sedanjem obdobju našega socialističnega razvoja izgublja v drobnih in malo pomembnih opravilih, namesto da bi se posvetile predvsem vzgojno izobraževalnemu delu — Izven organizacije še zmeraj več ko 6 tisoč delavcev in uslužbencev v goriškem okraju

Nova Gorica, 22. novembra. Okrajni odbor SZDL je na zadnji seji poleg drugih vprašanj razpravljal tudi o stanju in problemih strokovnih sindikatov v goriškem okraju. To vprašanje je proučil predvsem zato, ker sindikati tudi v Primorju zastojajo za naglim političnim razvojem.

Strokovni sindikati očitno nimajo jasnih pojmov o tem, kakšna sta njihovo mesto in vloga v sedanjem obdobju. Nekateri sodijo, da sindikati sploh niso več potrebni ter jih je torej treba razpuščati; drugi spet omejujejo njihovo vlogo le na preskrbo članstva z raznim blagom po nižjih cenah; vtem ko spet tretji sodijo, da je funkcija sindikatov izključno v njihovi zaščitni vlogi delavcev, nekaj podobnega kot v zahodnih kapitalističnih deželah.

Skratka, prava zmešnjava pojmov. Posledice so, razumljivo, apatičnost članstva, beg pred odborniški mesti in dolžnostmi v organizaciji ter vrednotenje sindikatov kot nekaj drugorazrednega. Da bi opravičile svoj obstoj, se večina organizacij izgublja in črpa svoje energije v raznih malo ali povsem nepomembnih drobnih opravilih, namesto da bi se posvetile svojemu osnovnemu smotru namreč vzgojnemu in izobraževalnemu delu med delovnimi kolektivi.

Nekateri odborniki tožijo, da organizacijam načelujejo večidel navadni delavci, ki v zvezi s sindikati pač ne morejo sami učinkovito vzgajati članstva. Po njihovem je pač strokovnjakov v podjetjih in drugih javnih ter političnih delavcev premalo. Morda je to res ponekod, toda v večini primerov sindikati zaradi svoje neaktivnosti sami ne iščejo pomoči.

SPOZNAVANJE NJHOVE VLOGE — POGOJ TUDI ZA ORGANIZACIJSKO RAST SINDIKATOV

Pri vsem navedenem je seveda razumljivo, da nekatere sindikalne organizacije niso posebno aktivno sodelovale pri pripravah na nedavne volitve v nove predstavniške organe. Ponekod v tolmniški občini so, denimo, prav sindikati posredovali najslabše predloge za odbornike v zboru proizvajalcev. Sindikat čevljarkega podjetja »Jelen« v Tolminu pa je zaradi nezadostne politične zrelosti celo zatrdil, da so njegovi člani pripravljani voliti samo zbor proizvajalcev, ne pa tudi občinskega zbora.

Delovni ljudje v Primorju so voljni delati v političnih organizacijah, toda treba jim je jasno povedati, zakaj so sindikati potrebni. Rešitev vseh organizacijskih zadev je v veliki meri odvisna prav od spoznanja sedanje vloge in mesta organizacije v našem političnem življenju. Potlej bo gotovo mogoče zboljšati stanje tudi v SGP »Gorica«, kjer je zdaj od okoli tisoč zaposlenih včlanjenih v sindikalno podružnico komaj 130 delavcev in uslužbencev. Ali pa v montažnem oddelku novogoriške tovarne pohištva, kjer okoli 200 starejših solkanih mizarjev noče pristopiti v sindikalno podružnico. V tem obratu je včlanjenih komaj 15 odstotkov zaposlenih.

V goriškem okraju je od skupaj 22.772 zaposlenih vključenih v organizacijo okoli 16.350 delavcev in uslužbencev. Se pravi, da jih je izven sindikata še zmeraj nad 6 tisoč. To število pa bo bržčas nekoliko manjše, ker je v okraju nekaj sto delovnih ljudi, ki imajo njihova podjetja in torej tudi sindikat sedež v drugih krajih republike.

SINDIKATI IN STROKOVNA RAST KOLEKTIVOV

Kazno je, da sindikalne organizacije lahko veliko pomagajo tudi pri strokovni vzgoji delovnih kolektivov. Podjetja v Primorju so večidel mlada in je zato tudi strokovnost delavcev majhna. Leta ne dohaja naglega tehničnega razvoja v našem gospodarstvu. Prav v večji strokovni usposobljenosti delovnih ljudi je največji ključ za napredek proizvodnje in zboljšanje gnotnega položaja zaposlenih. Kje je torej bolj hvaležno področje dela strokovnih sindikatov?

Te dni je bila v Kopru in Piranu uspeša premiera prvega slovenskega turistično-propagandnega filma, izdelanega v barvni tehniki. Film »Zakladi naše dežele« prikazuje lepote in pestrosti koprškega okraja, izdelalo ga je podjetje »Viba-film«. Po premieri, ki so ji prisostvovali predstavniki okrajnih političnih in upravnih forumov ter številni gostje, so se gledalcem predstavili ustvarjalci in igralci filma.

Ob odkritju spominske plošče na Železničarskem domu

V četrtek popoldne so v Ljubljani na Novem trgu na nekdanjem »Železničarskem domu«, kjer so v letih 1920 do 1929 imeli svoje prostore pokrajinski komite KPS in SKOJ ter druge revolucionarne delavske organizacije, odkrili spominsko ploščo. O vlogi »Železničarskega doma« v razvoju revolucionarnega delavskega gibanja v Ljubljani je govoril Fedor Kovačič. Nato pa je sledil kratak kulturni program. Med udeleženci slovesnosti je bilo tudi mnogo političnih delavcev, ki so nekdo zahajali v ta dom, v katerem so doživeli toliko burnih, pa tudi lepih trenutkov nekdanjega boja za delavske pravice.

Novi predsedniki svetov OLO Celje

Na minulem prvem zasedanju Okrajnega ljudskega odbora Celje so odborniki med drugim izvolili za dobo enega leta tudi predsednike in člane novih svetov OLO.

Svet za notranje zadeve Tone Delak, svet za blagovni promet Mišo Bobovnik, svet za industrijo in obrt Alfonz Ferjančič, svet za gospodarstvo Desanka Koznič, svet za kmetijstvo in kmetijsko združništvo Franc Lubej, svet za komunalne zadeve Venčeslav Jeras, svet za urbanizem Inž. Blaž Pristovšek, svet za šolstvo prof. Emil Klinc, svet za kulturo prof. Tine Orel, svet za telesno vzgojo Karel Jug, svet za zdravstvo dr. Ivan Kopač, svet za socialno varstvo Helena Borošak, svet za turizem Rado Jenko, svet za finance Veljko Repič ter svet za delo in delovna razmerja Jože Jošt.

Kaj bo v Ljubljani 29. novembra 1957? — Zrebanje dobitkov denarne loterije Poštneške zveze.

»Svoboda« v Sentvidu bo razvila svoj prapor

V začetku decembra bo v Sentvidu pomembna svečanost. DPD Svoboda bo praznovala petletnico svoje uspešne delo in bo ob tej priložnosti razvila svoj društveni prapor. To bo revija dela »Svobode« v Sentvidu, ki je najmočnejše prosvetno društvo v občini.

Cenjene odjemalce obveščamo, da bomo za Praznik republike in to v dneh od 25. novembra do vključno 1. decembra znižali cene raznemu blagu do 10 %

Obiščite nas v teh dneh in postužite se popustov, ki vam jih nudimo za praznik.

Naš kolektiv čestita delovnim ljudem Jugoslavije za PRAZNIK REPUBLIKE!

KOLEKTIV »DELIKATESE«, KRANJ

Letos petkrat večja kot leta 1950

Kranj, 22. novembra. — Po opravljenih občnih zbiorih sindikalnih pododborov je bil večeraj še občni zbor sindikalne podružnice tovarne »Iskra« v Kranju. Zbora se je udeležilo okrog 180 delegatov in gostov, med njimi tudi tajnik republiškega odbora sindikata kovinskih delavcev tov. Jože Berlič. Izvolili so tudi nov izvršni odbor sindikalne podružnice.

Gospodarski uspehi, ki so jih dosegli v »Iskre« v desetih mesecih letošnjega leta, sodijo med najpomembnejše. Čeprav so vsako leto povečali proizvodnjo, so letos dosegli tako lepe uspehe v proizvodnji kot jih niso pričakovali.

V primerjavi vrednosti proizvodnje bodo letos dosegli proizvodnjo, ki bo več kot petkrat večja od tiste v letu 1950. Čeprav so v tem času povečali število zaposlenih le za 50%. To hkrati dokazuje, da kolektiv »Iskre« osvaja nove in boljše oblike dela, organizacijo proizvodnega procesa in popolnejše oblike funkcioniranja ostalih služb ter dokazuje, da je sposoben uspešno gospodariti.

Na občnem zboru je bilo slišati še več drugih uspehov in tudi pomanjkljivosti in napak, ki so se dogajale v tekočem letu. Razpravljali so o uspehih in problemih delavskega upravljanja, o delu delavske šole, kulturno-prosvetnem vprašanju, športu in drugem.

Vinjenost ga je veljala življenje

Nova Gorica, 22. nov. — Domači cestar je zjutraj med Sočo in Koritico na Bovškem kakih 5 metrov pod cestiščem našel truplo 29-letnega delavca Tomaža Mekuža iz Kala-Koritice. Komisija ZNZ iz Nove Gorice je pozneje ugotovila, da se je Mekuž ponorečil sinoči, ko se je s koleksom vinjen vračal iz Soče domov. Pri padcu je brčtas zaradi dobljenih ran izgubil zavest, vendar ga ponči nihče ni mogel najti in mu nuditi pomoči, ker je ležal v temi pod cestjo, blizu reke Soče.

»Nesramnost, samo dve sto dinarjev za kuro!«

Malce nenavaden, a vendarle resničen dogodek sredi zabojčkov in košar najrazličnejših in v glavnem vse prej kot ceneni kmetijskih proizvodov

Mlajša, preprosto oblečena gospodinja je nekje na mariborskem živilskem trgu nenadoma obstala in se z desnico prijelja za brado. Ko da so ji misli zlezle v denarnico...

»Nedelja je. Pa če bi se odločila za kuro? Za spremembo. Tu na mizah je danes polno perjadi. Otrokom bi bilo všeč. Tri sto dinarjev bo menda dovolj... Dobro, tri sto petdeset dinarjev... Tri sto petdeset? Hm, to ni malo. Je vredno?... Eh, ne bo me vrag požrl, ne in še veselo bo v hiši. Saj se splašim komaj vsake kvarte enkrat. Konec koncev je pa tudi teletina draga. Teletina?«

Ce se ne bi prav tedaj od nekod vzel mlad, morda osemnajstletni kmečki fant, bi jo preprosto oblečena gospodinja bržda mahnila domov. Tako pa jo je zmotilo mladeničevo vprašanje:

»Kupite kuro?«

»Tu pred nosom se mi kar same ponujajo, ali?«

»Pogledajte mojo, lepša je, bolj debela.«

Sela tisti hip je gospodinja ugotovila, da nosi fant v košarici srednje veliko kuro. Otipala jo je:

»Dve sto petdeset.«

Gospodinja se na pogled ni začudila, v resnici pa ji je nekaj dejalo:

»Fant je kuro ukradel. Kako neki bi jo steer mogel ponujati tako poceni?«

Vzelo takšni tih sodbi je mladeniču mirno odgovorila:

»Nak, predraga je. Dve sto.«

»Predraga? Dve sto? Tule na mizi si jih ogledite in povprašajte po cenah. Manjše so, nekam mršave, več hočejo zahje. Saj jo nisem ukradel! Čeprav mi jo je mati dala namesto denarja za nedeljski sprehod po mestu, jo vendarle ne morem pretopiti četr zastonj.«

»Mar meniš, da si petljiška delavska družina more s skromno plačo kar tako privoščiti luksuz? Ze malo prej sem se ustrašila cen.«

All ostalo je le pri besedah. Po ponovni krajši besedni medigri je namreč fant navsezadnje popustil:

»V redu, dajte dve sto.«

Pa vendarle ni bilo vse v redu. Štiri letne gospodinjne v sosesčini so budno spremljale njun razgovor in ob mladeničevi dokončni odločitvi so malodane v zboru planine vnesi:

»Ti si nori! Tu imaš tri sto dinarjev.«

Fant je vse štiri oplazil s pogledom, ki mu je nato zastal na preprosto oblečeni gospodinj. Očitno je zalezal v hudo zagato, a je naposled le izjeljal:

»Ne, obljubil sem jo za dve sto.«

Četverica priletnih in vsaj na videz »boljših« gospodinj je malo manj ko pobesnela:

»Nesramnosti! Samo dve sto dinarjev za kuro!«

»Le čemu ne bi jo prodal dražje?«

»Se žal ti bo, fant!«

»Vredna je tri sto dinarjev.«

Mladenič je pri svojem in slednjih naključje za kaj odločno ponovil:

»Prosim, bi mi ena izmed vas mogla menjati?«

Pa se je nanj kar vsulo:

»Glej ga, glej, zdaj naj bi mu še pomagale!«

»Ce že pridem na trg, prinesl s seboj tudi drebiz.«

»Na, jaz ti dan tri sto dinarjev za kuro.«

Fant je odkimal in se skozi gost obroč zija prebil s petstotakom k bližnji stojnici, a tista med štirimi priletnimi gospodinjami, ki je bila pravkar v naglici izvelika iz denarnice tri stotake, mu je užaljeno in jezno zabrusila:

»Tako poceni si jo ji prodal samo zato, ker je mlada in lepa. Nesramneži!«

Ob teh besedah je osemnajstletni fant rahlo zardel, mlajša gospodinja pa ga je ob stojnici res prikupno pogledala, vzela preostalih tri sto dinarjev in mu rekla:

»Ce želiš, ti kuro vrnem. Nočem vplivati nate. Druge ti ponujajo več.«

Ne da bi omahoval, ji je mladenič odgovoril:

»Ogimle tam jo zdaj niti ne bi hotel prodati.«

Preprosto oblečena gospodinja se mu je zahvalila, najbolj jezikava med štirimi razočaranimi premagankami pa je ob njeznem odhodu z živilskega trga škodoželjno zabundala:

»Jo je pač poceni kupila.«

Na krompirišču v mariborski okolici se je narava pač imenitno poigrala. Natanko kilogram težek plod skorajda sodi v živalski svet

TEKSTILNA TOVARNA

IZDELUJE: najboljše in najdaljše flanel rjuhe • bombažne • statične • enobarvne in karirane tkanine za moško in žensko perilo.

TELEFON: 17
TELEGRAM: TEKSTIL AJDOVŠČINA

AJDOVŠČINA

Nevarna igra

Ze nekaj dni lahko srečate v Celju na križiščih ulic in cest posamezne otroke, ali celo skupine osnovnošolcev. Le-ti tekajo z ene na drugo stran cestišča in z veliko vneto zapisujejo številke avtomobilov, ki brzijo mimo njih. Neke dekelica je minuli ponedeljek dopoldne več kot turo stala sredi križišča Stanetove, Cankarjeve in Vodnikove ulice, da bi umela tako boljši pregled nad motornimi vozili. Obrabila se je za avtomobil zdaj na levo pa spet na desno. Skrbno je beležila številke. Konkurenčna tekma za to, kdo bo zbral čim več različnih števk avtomobilov, je zlasti na križiščih najbolj očitna. Posamezne zbiralec avtomobilskih števk je videti na ulicah tudi pozno zvečer in sicer zlasti na parkirnih prostorih in pred gostišči.

Od otrok zveš, da telmučeje v tem, kdo v razredu bo zbral največ različnih števk avtomobilov. To se je že kar precej razpaslo a ne vedo, kdo je prvi začel. Nihče seveda noče zaveštati. V razredih tečejo o tej najnovejši otroški zbirateljski strasti dolge razprave. Posebnost za zbiratelje so seveda številke motornih vozil.

Tako povedo otroci. Razumljivo pa je, da ima lahko tako početje škodljiv otrok hude posledice, saj je bilo v Celju že več prometnih nesreč prav zaradi nepazljivosti otrok pri prehodu čez cesto. — Starši in vzgojitelji, ki gotovo že vedo za to najnovejšo zbirateljsko strast otrok, naj bi otroke opozorili na nevarnost. F. K.

SODELOVANJE PRI GRADNJI

Občinski ljudski odbor bo postavil poslopje, uredila pa ga bo Direkcija PTT

Občinski ljudski odbor Ljutomer in Direkcija pošte v Ljubljani sta se pogodila, da bosta s skupnimi sredstvi zgradila v Ljutomeru novo poslopje za pošto. Stavbo so že začeli graditi na Glavnem trgu. Razen službenih prostorov bodo v njej tudi štiri stanovanja za uslužbence pošte. Vsa dela bodo stala 18 milijonov din in bosta prispevala investitorja vsak približno polovico; Občinski ljudski odbor bo postavil poslopje v surovem stanju, ostalo pa bo naredila Direkcija pošte. Za takšno uslugo bo pošta izročila ljudskemu odboru poslopje, v katerem je sedaj poštani urad.

Alli je ta pogodba koristna za Občinski ljudski odbor in Ljutomerčane? Gotovo je zelo koristna. Ne samo, da bo mesto dobilo novo, ustrežnejše pošno poslopje z avtomatično telefonsko centralo — na sedanjo ne morejo priključiti novih telefonskih naročnikov — temveč bo dobilo tudi nova stanovanja. Nekaj stanovanj bo uredil ljudski odbor v stari poštni stavbi. Tudi stanovanja v novi stavbi bodo koristila mestnim prebivalcem, čeprav bodo v njih stanovali le uslužbenci pošte, ker bodo le-ti izpraznili in pustili drugim proslencem stanovanja, v katerih so sedaj. J. P.

LIST ZA LISTOM — NAŠ PRIJATELJ

ROMANCA FLORINDI

Alfonso je odprl oči in je bil takoj povsem buden. Nikjer in nikoli mu ni bilo treba prehoda iz spanja in sna v resničnost. Tudi zdaj se je takoj znašel v arabski sobi, ki je ni bil vajen in je le rahlo zastrta jutranja svetloba prodirala vanjo skozi temno zaveso na okencu.

Nag, vitek, bele polti, rdečkast plavalasec je ležal na razkošni postelji, len, globoko zadovoljen. Sam je spal. Raquel ga je po nekaj urah odslovila; tako je stori- lila tudi že tiste tri noči prej. Sama se je hotela zbuditi. Zvečer in zjutraj predeh se je pokazala, se je dolgo pripravljala, okopala se je v rožni vodi in se skrbno napravila.

Vstal je, pretegoval se je, hodil nag gor in dol po veliki, s preprogami obloženi sobani. Brundal je predeh in ker je bilo vse naokoli tako tiho in zastrto, je godel glasneje, pel je, pel je glasneje, bojevitava pesem je zadonela iz njegovih zadovoljnih prsi.

Odakar je bil v Galiani, ni videl razen vrtnarja Bernarda nobene krščanske duše; niti prijatelja Garcerana, ki je prišel vsako jutro vprašat po njegovih željah in poveljih, ni pustil predse. Prej je bilo vsako jutro polno ljudi in dejavnosti, ali vsaj poslovanja in govorenja; zdaj je bil prvič

tanko čutila, kar je čutil eden in drugi; neskončno srečo. O, blaženost, kadar sta se zliža v eno! Čutila sta, kako se bliža prelivanje, čisto blizu je trenutka, in bilo je tu in hrepnela sta po tem in sta skušala zavleči, kajti hrepenenje je bilo tako blaženo kakor izpolnitev.

Oba sta poznala in sta rada obravnavala zgodbo tiste princeze Galiane, po kateri se je posestvo imenovalo. Njen oče, toledski kralj Galafre, ji je postavil grad. Mnogo snubcev je privabil sloves njene lepote, med njimi je bil Bradamante, kralj sosednje Guadalarje, možak orjaške postave, in kralj Galafre mu je obljubil hčer. A tudi francoski kralj Karel Veliki je slišal o lepoti princeze Galiane, prišel je v Toledo in se izdajal za Maineta, vstopil je v službo pri Galafreju in je premagal kraljevega najmočnejšega sovražnika, kordovskega kalifa. Galiana se je zaljubila v junaka Karla in hvaležni kralj Galafre je zdaj le-temu obljubil njeno roko. Nato pa je prevarani snubec, orjaški Bradamante, prišel z vojsko nad Toledo in je pozval Maineta-Karla na dvoboj. Ta je sprejel in je velikana premagal in ga ubil. Ampak nagli vzpov je Karlu nakopal mnogo sovražnikov, le-ti so dopovedovali

imenovani tudi La Cava, Florinda, je pela pesem, in njeni prijateljci sta mislili, da jih nihče ne opazuje, pa sta razgalili svoje ljubke noge in z rumenim svilnim trakom merili obseg. In najbolj bele in najlepše noge je imela Florinda. Ampak kralj Rodrigo, skrit za zaveso na oknu, je

skakovali. Mohamed je predpisal vernikom, naj se umivajo po trikrat, da, petkrat na dan, tudi ne opazuje, pa sta razgalila svoje ljubke noge in z rumenim svilnim trakom merili obseg. In najbolj bele in najlepše noge je imela Florinda. Ampak kralj Rodrigo, skrit za zaveso na oknu, je

skakovali. Mohamed je predpisal vernikom, naj se umivajo po trikrat, da, petkrat na dan, tudi ne opazuje, pa sta razgalila svoje ljubke noge in z rumenim svilnim trakom merili obseg. In najbolj bele in najlepše noge je imela Florinda. Ampak kralj Rodrigo, skrit za zaveso na oknu, je

španska balada

Prav te dni je v izdaji Cankarjeve založbe prišla na knjižni trg »Španska balada« nemškega pisatelja Liona Feuchtwangerja. Njegova dela so doživela velik uspeh vespoved po svetu, pisatelj sam pa preganjanje nacistov zaradi svojega židovskega porekla in svetovnega nazora. »Španska balada«, eno izmed zadnjih njegovih del, je v slovenščino prevedel Davorin Ravljen.

opazoval to igro in skrivnosten ogenj mu je razvel srce. Poklical je Florindo in rekel: »Florinda, Cvetoča. Od ljubezni sem oslepel in zbolel. Ozdravi mojo nadlogo in zahvali se ti bom s svojim žezlom in s svojo krono.« Pravi jo, da izprva ni odgovorila, da, užaljena je bila. A naposled se je zgodilo, kakor je kralj hotel. In Florinda, Cvetoča, je izgubila svoj cvet. Kmalu se Raquel jo je poznala. »Ampak, pregrešne naslade in z njim vsa zavoljo njene ljubezni propadla izmed obeh je bil bolj kriv?« po- reko moški: Florinda, ženske pa: Rodrigo.

Popoldne se je Raquel rada kopala v ribniku. Pozvala je Alfonso, naj plava z njo. Le sramežljivo se je sikel vprito nje in zdelo se mu je nespo- dobnost, da se je ona slačila pred njim. Stari predsodki so ga na-

co v vodo, potem pa se je pogrnala naglo in odločno in splavala. On ji je sledil, zelo rad je plaval in se potapljal.

Naga sta sedela na robu ribnika in pustila, da ju je sušilo sonce. Vroče je bilo, zrak je trepetal, težak vonj je vel s cvetličnih gred in z oranžnih dreves, skrčati so cvrčali in žagali. On kralj hotel. In Florinda, Cvetoča, je izgubila svoj cvet. Kmalu se Raquel jo je poznala. »Ampak, pregrešne naslade in z njim vsa zavoljo njene ljubezni propadla izmed obeh je bil bolj kriv?« po- reko moški: Florinda, ženske pa: Rodrigo.

Alfonso je pogrelo, ker je rekla »naši«. Toda razlaga tegale sumljivega Muse mu je bila všeč.

»Tu utegne imeti tvoj stari čuk Musa prav,« je rekel. »Kralj Rodrigo je bil slab vojščak, zato se je dal premagati. Mi smo se hvala bogu naučili vojne umetnosti,« je rekel in se vzravnaval, »in tisti, ki so zdaj pomehkuženi, so tvoji mohamedanci z vsemi svojimi preprogami in napisi in z devetindevetdesetimi božimi imeni, ki so ti jih dopovedovali. Mi bomo podrl njihova obzidja in stolpe in v prah pomendrali njihove kneze in z zemljo izravnali njihova mesta in s soljo posuli vse to. V morje bomo pahnili tvoje mohamedance, dama. To boš doživela.« Vstal je. Nag, kljubovalen, vesel je vstal v soncu.

Pravda je vključena ždela predse, prevzela jo je čustvo odtujenosti. Čudovit je bil tale, njen Alfonso, ko je tule stal, krepak, vesel, ponosen, možat, res vreden, da ga je ljubila. In bistrejši je bil, kakor se je izdajal. Imeniten je bil, zares imeniten, rojen vladar Kastilije in morda vsega od morja opljuskanega Andaluzja. Toda najboljše, kar je bilo pod nebom in v nebesih, mu je bilo zaprto. Poglavitnega ni vedel: o duhovnosti ni vedel prav nič. Ona pa je to vedela, ker je imela svojega očeta in Muso in ker je pripadala tistim, katerih dediščina je bila Velika knjiga.

Slutil je, kaj se v nji dogaja. Vedel je, da ga ljubi z vso dušo, vse na njem, njegovo vrlino in njegovo moč, preobilje tega, kar je bilo morda napaka. Ampak najboljše na njem, njegovo viteštvo, je mogla kvečjemu ljubiti, razumeti pa ga ni mogla. Kaj je vitez, in kaj celo kralj, tega ji ni mogel nihče dopovedati. Moji psi vedo več o tem, je grobo pomislil, in že je obžaloval, ker ni vzel svojih velikih psov s seboj v Galiano. Prav mračno je hkrati slutil, da so bili v duši Raquel prostori, ki so bili njemu zaprti. To je bilo tisto arabsko, judovsko, od davna tuje, tega ni mogel nikoli docela razumeti, to je lahko kvečjemu zatrl. In še temneje in še manj izrazljivo je za en trepljaj zaslutil, da je tako z vso deželo Hispanijo. Dežela je bila njegova, vladal ji je, bog mu jo je podaril. On je bil kralj, ljubil jo je. Toda v tej Hispaniji je bil razsežen del arabski, judovski, in ta del mu je bil podložen in kljub temu zaprt.

In tedaj je zagledal Raquel, ki je tu sedela vključena, samo njemu predana, njemu izročena, dama v stiski. In spomnil se je svoje viteške dolžnosti. »Ne bo se zgodilo ne jutri ne pojutrišnjem, da bi pahnil tvoje mohamedance v morje,« jo je potolažil, »prav zares, nisem te hotel užaliti.«

V prevodu Ivana Mjnatija je Državna založba Slovenije izdala zbirko makedonskega pesnika Aca Sopova »Zlil se s tišino«. Kot prva zbirka makedonskega pesnika v slovenskem prevodu bo prav gotovo vzbudila v naši kulturni javnosti veliko pozornost

Aco Sopov:

Navadna ulica

Moja ulica je brez hiš visokih, brez oljk, brez akacij, brez lipe košate. Kakor mrtvo drevo je, kamor le včasih spusti se ptica iz trudne jate.

Moja ulica je majhna in nima imena, samo vsakdanjo skrb in vsakdanjo radost. Da niso njene zenice od sonca obžarjene, kdo bi jo mogel s svetom zblizati?

Po njej samo moji koraki zvenijo in le na večer, ko pozaspe tišine, prebuja se plaha in vznemirjena, vznemirjena od kljica daljine.

brezdelen in sam. Potonili so Toledo, Burgos, sveta vojna, vsa Hispanija, ničesar ni bilo tu, samo on in Raquel. Začuden je užival vse to, bilo mu je povsem novo. Kakor je tu živel, je bilo življenje; prej je bilo vse polsen.

Nehal je prepevati, pretegnil se je, mogočno je zezahal, smejal se je, kdo ve zakaj.

Potem je bil z Raquelo. Zajtrkovala sta, on kokoško juho z mesno pasteto, ona jajce, slaščice, sadje; on je pil močno razvodenelo, začinjeno vino, ona močno slajen limonov sok. Ogle- doval jo je ponosno in veselo. Zavita je bila v oblaciča iz lahke svile; tudi majhen polovičen pajčolan je nosila, kakor se je spodobilo omoženi ženi. A naj se je kakorkoli zagrinjala in se skrivala, vsako colo je poznal na nji.

Zivahno sta kramljala. Pri- povedovati je morala, kar naprej pripovedovati; marsikaj kar se je nje tikalo, je bilo njemu tuje in vse je hotel vedeti in jo je razumel, pa naj je govorila arabsko, latinsko ali kastiljsko. Tudi sam se je vedno nečesa domislil, kar jo je vselej zanimalo in kar ji je moral takoj povedati. Sle- herna beseda, pa naj jo je iz- govoril on ali ona, je bila teht- na, četudi je zvenela še tako malopomembno in neumestno in ko sta bila potem sama, sta se spominjala medsebojnih besed in sta jim dajala vsebino in se smehljala. Prelepo, da sta se tako razumela. Čeprav sta bila tako različna. V najglobljem čustvo- vanju sta si bila enaka, tu sta na-

kralju Galafreju, da preži Matnet po njegovi kroni, in Galafre je sklenil, da ga bo dal umoriti. Princeza Galiana pa je svojega ljubega posvarila, zbežala je z njim v njegovo mesto Aachen in postala kristjanka in njegova kraljica.

Raquel je bila pripravljena verjeti, da se je Galiana zalju- bila v francoskega kralja in da je z njim zbežala. Ampak da bi bil Karel premagal velikana, ni verjela, in še celo ne, da bi bila Galiana postala kristjanka Alfonso je rekel: »Tako je našel Don Rodrigue zapisano v starih knjigah, in ta je zelo učen mož.« O tem bom vprašala strica Mu- so,« je sklenila Raquel.

Vroče ure je prebila Raquel navadno v tistem mraku svoje so- be, kjer je z vodo prepolna pol- stena obloga hladila ozračje. Don Alfonso pa se je ulegel v parku v senco kakšnega drevesa, rad je bil v bližini vrtnarja Belarda, ki je bil tudi v vročini marljiv, ali se je vsaj takega delal. Izprva se je hotel Belardo umakniti, toda Alfonso ga je poklical, ker se je rad pogovarjal z nižjimi. Govoril je v njihovem jeziku govoril v njihovem narečju, tako da so mu zaupal in so mu pri vsej spošt- ljivosti pripovedovali vse po re- ničici Kralja je zabavalo okroglo rejeno, zvito Belardovo obličje in njegova oglata, prekanjena nar- av. Kaj rad ga je poklical k sebi da se je z njim pogovarjal.

Belardo je imel prijeten glas Alfonso je moral večkrat zapeti najrajši romance. Bila je na pri- mer romanca o dami Florindi,

Pisateljeva avtobiografija

Pisatelj L. F. se je rodil v toda v lastni praksi je bil reden predzadnjem desetletju de- vetnajstega stoletja v ne- uživanju mesa, ne bi mogel nihče kem mestu baarske dežele, podvomiti, da bi bil dosegel iz- ki mu pravijo München in je te- danj imelo 437.112 prebivalcev. Vsega skupaj ga je učilo 98 učitel- jev v 211 znanstvenih predme- tih. Med njimi so bili: hebrejšči- na, praktična psihologija, zgodov- ina gornjebavarske književnosti, sanskrit, zapleten obrestni račun, gotika in telovadba, ni pa bilo omes angleščine, narodnega go- spodarstva in ameriške zgodovine. Pisatelj L. F. je potreboval 19 let, da jih je izmed teh 211 predmetov 172 popolnoma izbrisal iz svojega spomina. V času svojega učenja je slišal Platonovo ime 14.203- krat, ime Friderika Velikega 22.614-krat, imena Karla Marxa pa niti enkrat. Pri doktorskih iz- pitih je padel na izpitu iz stare visokonemske gramatike in lite- rature zgolj zato, ker ni bil do- polj informiran o olikanih nava- dah, kako lahko vržeš na turnirju nasprotnika s konja. Nasprotno pa je dosegel velik uspeh pri iz- pitu iz antropologije, ker je na vprašanje izprašujočega klerikal- nega profesorja: »Na koliko veli- kih skupin delimo človeške last- nosti?« odgovoril s pobožno željo: »Na telesne in duševne.«

Ko je študiral pisatelj L. F. na berlinski univerzi, je imelo glavno mesto Berlin 4.872.394 prebivalcev, med njimi 1443 igralcev, 167 generalov, 1107 pisateljev in častnikarjev, 412 ribičev, 1 cesarja, 9213 študentov, 112.327 tistih, ki oddajajo sobe in 1 genija. Pisatelj je prebil 14 let na šolah in univer- zah v Berlinu in Münchenu. 5 in pol meseca v vojski, 17 dni v nojnem ujetništvu, nato nadalj- nih 11 let v Münchenu, ostali čas svojega življenja pa sorazmerno v spodbodi. V celem je preživel 3031 dni z nezadostnimi in 293 dni z nikakršnimi denarnimi sredstvi. Podpisal je 382 pogodb, imel 312 razgovorov o perskih vprašanjih, 718 o socialnih, 2764 o literarnih, 248 o finančnih vprašanjih in 19.549 razgovorov o vsakdanjih vprašanjih, zlasti o perilu, britju in kurjavi.

Pisatelj L. F. je meril v raz- cvetu svojega življenja 1,65 metra in tehtal 61 kilogramov. Tedaj je imel 29 lastnih zob, nekaj gornjih mu je štrlelo iz ust posebno kakor streha, trije pa so bili zlati. Imel je goste temnordečkaste lase in 1012 čezmerno, 9002 primerno, 537.284 pod mero zmernih in 122.962 popolnih antisemitov. Iz- stilo, nerad pa močnatne jedi. Kon- nal se je v zelo topli vodi in je zdal 8318 uradno zaposlenih v najvišjih državnih uradih ali v dobro vino, tudi čaj, osekakar pa zelo malo žganice in kave. Nagi- bal se je k nauku vegetariance, 1012 čezmerno sposobnih, 17, a iz-

Prav gotovo je v svetovni lite- raturi le redko najti tako ime- nitno, satirično in duhovito avto- biografijo, kot jo je napisal nem- ski pisatelj Lion Feuchtwanger.

Ko se je pisatelj L. F. razvedel v tej državi, je imela Nemčija 63.284.617 tako imenovanih duš od tega je bilo 667.884 nameščenih na pošti in železnici, zdravnikov je bilo 40.103, kritikov 856, pisa- teljev 8287 diplomiranih babic 15.043. V Nemčiji je bilo 36.461 uradno zapisanih idiotov in po- polnih kretenov. Pisatelj L. F. je bil tak smolar, da je prišel o stike z mnogimi izmed njih. Sicer pa so trije izmed njih zdal visoki državni uradni dostojanstvoeniki.

Kar zadeva mesto München kjer je prebival pisatelj L. F. večji del svojega življenja, je bilo poslednje leto, ki ga je ondi pre- bil pisatelj L. F., 137 nadarjenih, je goste temnordečkaste lase in 1012 čezmerno, 9002 primerno, 537.284 pod mero zmernih in 122.962 popolnih antisemitov. Iz- stilo, nerad pa močnatne jedi. Kon- nal se je v zelo topli vodi in je zdal 8318 uradno zaposlenih v najvišjih državnih uradih ali v dobro vino, tudi čaj, osekakar pa zelo malo žganice in kave. Nagi- bal se je k nauku vegetariance, 1012 čezmerno sposobnih, 17, a iz-

med nadarjenih 1. Pisatelj L. F. naroda. Tudi so zažgali 20 izob- dov. Ostanek strupa v nemški iz- moč, ko je mogel po ozračju tega mesta 407.263.054-krat vdihniti in trpel kakšne občutnejše škode na svojem duševnem zdravju.

Pisatelj L. F. je storil 23.257 odpuštljivih grehov, večinoma iz lenobe in nekolikani iz lagodnega uživanja, ter dva resnična greha. Opravil je 10.069 dobrih del, ve- činoma iz nekoliko udobne dobro- delnosti in dve posebno dobri deli, na kateri je ponosen sam pred seboj. Enkrat je bil hišni lastnik, hišo so mu enkrat zaple- nili, šestkrat je imel veliko pre- moženje, ki je 5 in polkrat spla- valo po vodi zaradi inflacije in je bil enkrat zaplenjen, enkrat pa je imel državljanstvo, katero so mu potem vzeli. Ko so prišli na- cionalni ozelisti na oblast, je imel 28 rokopisov, 10.248 knjig, 1 avto, 1 mačko, 2 želvi, 9 cvetnih gred in 4212 drugih predmetov, ki so mu jih pri nacionalsocialistič- nih hišnih preiskavah delno uni- čili, delno razbili, delno raznesli, delno pokradli in delno kdo ve kako odpravili. Policija je 3-krat razglasila, da so to odstranili po naredbi pruskega notranjega mi- nistrstva in 4-krat so to baje iz- vedli komunisti, ki so se preleteli o nacionalsistične kričke.

Pisatelj L. F. je bil enkrat ože- njen, 1 dekle je rešil pred utop- lenjem, 2 drugi pred igralsko umetnostjo in 6 mladih ljudi, ki se jim niso izpolnili upi, pred pi- sateljskim poklicem. Vsekakor je v 106 podobnih primerih odrekal. Pisatelj L. F. je napisal enajst dram, med njimi 3 dobre, ki jih niso nikoli uprizorili, 1 zelo po- prečno, ki so jo igrali 2346-krat, in 1 zelo slabo, katero so igrali 876-krat neupravičeno, ker upri- zoritve ni dovolil. V tej zelo po- prečni in pogosto igrani dram- ni popravil tiskovne napake v spisku oseb, in posledica je bila, da je 41 stihov v besedilu popo- lnom izgubilo smisel. Teh 41 sti- hov je izgovorilo 197 igralcev pri 2346 predstavah in noben režiser in igralec in niti kritik in nihče izmed približno 1.500.000 poslu- šalcev tega ni opazil.

Stirje romani pisatelja L. F. so bili natiskani na Nemškem o 527.000 izdodih. Ko je pisatelj L. F. opomnil, da je o 164.000 be- sedah, kolikor jih obsega Hitler- jeva knjiga »Mein Kampf«, 164.000 pregreškov zoper nemško slovnico ali proti nemški vedi o stilu, so prekleli njegove lastne knjige, razširili so o njem 943 iz- vedno grobih in 3248 grobih kri- tik in njegove knjige so bile v 1584 uradno inspiriranih častniških oprečno nadarjenih 112, izmed clankih in v 327 radjskih odda- jah razglazene zastrup nemškega

2048 ljudi je prosilo pisatelja L. F., da bi jih poučil, ali je bil Kristus, ali morda Shakespeare, ali morda Bismark, ali morda Lenin, ali morda Theodor Herzl, ali morda Hitler največji mož, ki je kdajkoli živel. 515 ljudi se je ho- telo pri njem poučiti, kako je treba »pesnikovati«. Brezimi- uprašalci so ga 714-krat poklicali k telefonu in mu povedali, da je židovska spinja. Pisatelj L. F. je bil 19-krat o- žiotljenju popolnoma srečen in 14- krat obupno potri. 584-krat mu je ljudska neumnost, ki je ne mo- rejo izraziti številke, nakopala bolezen in ga tako zbila, da je o- medleval. Nato je zaradi nje o- topel. Ker pa je natančno vedel, da se vzrok ne krije s posledic- ni da se človek ne krije z vzrok- om, je odgovoril, kadar so ga vprašali: »Ali si zadovoljen s svo- jim dosedanjim življenjem?« »Se- veda. Vse še enkrat.«

Lion Feuchtwanger

»Sovražniki« M. Gorkega

POCASTITEV 40-LETNICE OKTOBRSE REVOLUCIJE V CELJSKEM SLG

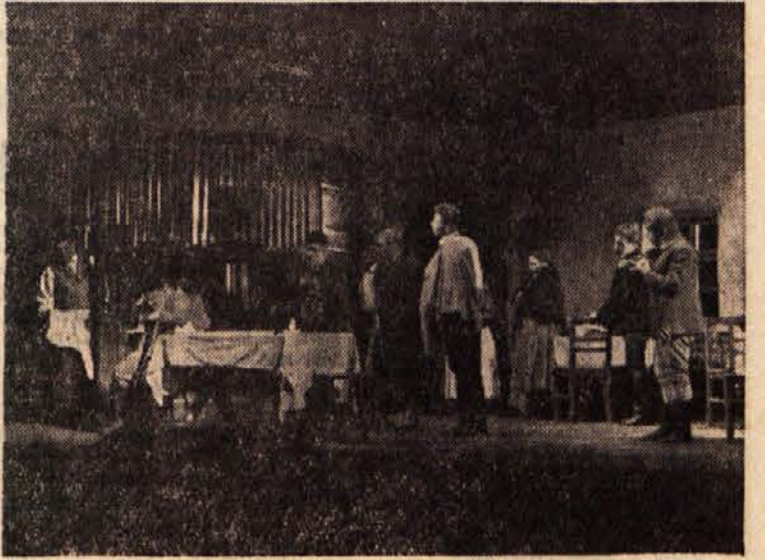
V dolgi verigi slavij in praznovanj, s katerimi so naše družbene organizacije in ustanove častile štiridesetletnico Oktobrske revolucije, je Slovensko ljudsko gledališče v Celju obudilo veliki spomin z uprizoritvijo drame Maksima Gorkega »Sovražniki«. Ta programsko-repertoarna poteza ima v SLG dvojni pomen: proslaviti Oktober z revolucionarnim delom revolucionarnega avtorja, a hkrati celjskemu občinstvu in njegovemu okoliškemu zaledju prvikrat predstaviti enega najpomembnejših modernih ruskih dramatikov — Maksima Gorkega. Izbrati iz obsežnega seznama ruskih del Alekseja Peškova »Sovražniki« se mi zdi pomembno zlasti zaradi tega, ker sodi to delo med najboljša, kar jih je Gorki napisal, in srečno hkrati zato, ker na psihološko in sociološko poglobljen način obravnava razredna nasprotja ter napoveduje neizbežni propad kapitalističnega oblastništva. Skratka:

oznanja tisto, kar je ruski proletariat komaj desetletje kasneje — drama je doživela odrski krst leta 1907 — uresničil z oktobrsko revolucijo. Gorki se je v »Sovražnikih« iz eminentnega češkovskega sveta ruskih meščanskih salonov, ki ga je upodobil v »Malomeščanih« ter iz zgrozljivo bednega sveta »bosjakov« »Na dnu«, preselil v osrčje družbenega dogajanja svojega časa: v svet spopadov med tovarnarji in delavci. V tem svetu pisatelju niti eksploataciji niti eksploataciji ne pomenijo »objektov«, ki jih je treba ploskovati, enorazsežno, črno-belo obarvati. Ta, v dve nerazdružljivi polobli razmejeni svet mu pomeni resničnost, ki je v svojih protislovljih lahko človeško pretresljiva in bogata. Od tod so v drami ob osrednjem konfliktu nanizani še spopadi in nasprotja v samih ljudeh, v njihovi notranjosti. Etična vrednost tovarnarjev in delavcev ni površna, shematična, marveč na-

vpitna in necenena. Če je industrialec Mihail Skrobotov trd, neizprosno, brezdušen in surov, je takšen zato, ker eksistira tudi takšni. In prav zato njegov partner Zahar Bardin ni brezobzirni priganjač. Če je delavec Rjabčov mladeniško zanesen in fanatičen, tedaj je njegov tovariš Ljevšin tolstojanski »misionar« s trdno vero v srečnejšo prihodnost delavcev, podoben preroškega Lukij v drami »Na dnu«. Gorki je razpostavil galerijo značajev, ljudi, ne tipov. Ti ljudje se bijejo med sabo, a vselej ohranjajo svojo človeško mnogoterost. In če je pisatelj ob koncu nakazal neizogibno zmago delavcev nad tovarnarji, je to storil zato, ker so mu tako narekovala življenjska in družbena protislovlja tedanje Rusije, je terjala proletarska zavest, ki je izvirala iz teh protislovlj. Preplet socioloških in psiholoških, ideoloških in etičnih prvin je oblikovan z vplivno umetniško nazornostjo. To daje drami še poseben čar. Prav zato je tudi danes uprizorljiva.

Delo je zrežiral Branko Gombač. Njegovo režijo odlikuje v prvi vrsti dobra karakterizacija oseb, medtem ko so ostale režijske komponente skaljene. Mislim predvsem na stilno podobo uprizoritve, ki je močno nakrahna. Zanosna kaskada se križa z burkasto preproščino, v celotnem ozračju ni čutili harmonije raznorodnih »krikov«. Namesto tega: nedramatično raznoglasje. Življenje v »Sovražnikih« pa je polno enovitosti, čeprav je ta enovitost mnogoglasna. Nedogovorjen režiser kaže tudi v mizansceni. V parter podaljšano prizorišče daje dovolj širjave, a takšnih prostorskih razsežnosti dogajanje »Sovražnikov« ne potrebuje. Če jih režiser še uvede, tedaj bi jih moral bolj logično in smiselno izkoristiti. Gombaču se ljudje gibljejo v dolgih, neutemeljenih pasovih in diagonalah, ki vzbujajo občutek psihološke dekoncentracije. Te pa v »Sovražnikih« zaman iščemo. Scenograf Vladimir

Drevi v ljubljanski Operi PRAŠKI NARODNI DIVADLO

Scena iz »Maryše« v izvedbi ansambla Narodnega divadla iz Prage

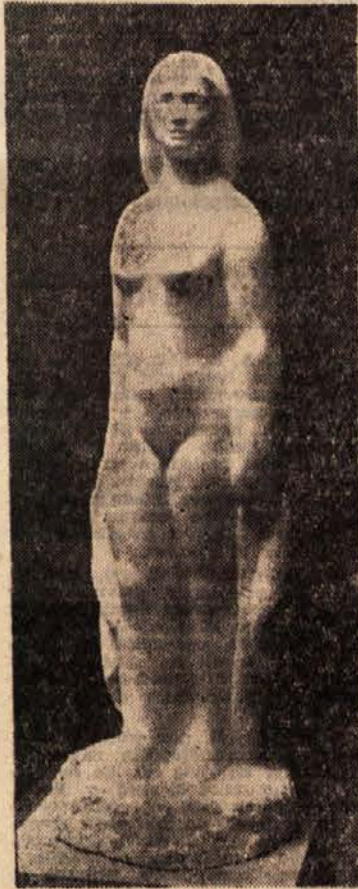
PRVO KLASJE

S POSREDOVANJEM JUGOSLOVANSKE AVTORSKE AGENCIJE JE BILO LANI IN LETOS SKLENJENIH 62 POGODB ZA IZDAJE DEL NAŠIH PISATELJEV V TUJINI

Teško je povedati, kaj vse je našega že izšlo v teh povojnih letih v tem in onem tujem prevodu: pota do uveljavljanja naše književnosti zunaj naših meja so in bodo ostala različna, od pobud prizadevnih posameznikov do organiziranega dela posameznih društev in — kot največjega organizma — Jugoslovanske avtorske agencije, ki si, mimo svoje, v nekem smislu stanovske dejavnosti, se pravi avtorske zaščite v ožjem smislu, resnično veliko prizadeva tudi za plasiranje naše književnosti izven meja naše države. Popularizacija jugoslovanske

umetnosti v svetu, ki jo opravlja omenjena Agencija, je vsestranska in zaobjema vsa področja umetnosti, mimo književnosti še likovno umetnost, glasbo, film, gledališče itd. Omejimo se tokrat na književnost. In sicer samo na lansko in letošnje leto. V tem času je Jugoslovanska avtorska agencija sklenila z inozemskimi založbami 62 pogodb za izdajo nekaterih del naših pisateljev. Na prvem mestu je Češkoslovaška, kjer je bilo sklenjenih pogodb kar za 23 del, Češkoslovaški sledi Anglija z 12 prevodi, Madžarska z 11, Poljska in Bolgarija s 4, Vzhodna Nemčija s 3, Romunija z 2 in Italija z enim prevodom.

IZ JAKOPIČEVEGA PAVILJONA

Ivan Strekelj: »Mladost«

Slovinci smo zastopani z 11 deli in 7 avtorji, in sicer: Ivan Cankar, novele (Bolgarija), Za narodov blagor (CSR) in Hlapec Jernej (Madžarska), Ciril Kosmač je s svojim Pomladnim dnem zastopan dvakrat, in sicer pri Čehih in Angležih, z dvema deloma, Tisočkrat lepa in Moj dežnik je lahko balon je pri Čehih zastopana Ela Peroci, z enim delom pa France Bevk, Anton Ingolič in Prežihov Voranc prav tako pri Čehih, prvi s Tončkom, drugi z Vinskim vrhom, Prežih pa s Kanjuhom iz Zagate, Potrčev roman Na kmetih bodo izdali Angleži.

Rang-lista ostalih avtorjev pa je naslednja: daleč pred vsemi je Dobrica Čosić s svojima romanoma Daleč je sonce in Korenine, ki bosta oziroma sta doživela v omenjenih osmih državah kar 11 prevodov, za njim je Ivo Andrić s 6, Branko Ćopić s 5, Branislav Nušić, Miroslav Krleža, Oskar Davičo in Mihailo Lalić s 3 prevodi itd.

Na svoj način še bolj zanimiv je naš »prodor« na tuje odre: tu je skoraj izključni gospodar Branislav Nušić, saj je izmed 16 jugoslovanskih del, ki jih igrajo v Avstriji, Češkoslovaški, Madžarski, Vzhodni in Zahodni Nemčiji, Poljski ter Švici kar 10 njegovih. Slovenci smo le enkrat (v Vzhodni Nemčiji) zastopani s Cankarjevimi Hlapci — odmev gostovanja ljubljanske Drame v Gledališču narodov v Parizu.

IZ KINEMAIOGRAFSKIH DVORAN FILM NI GLEDALIŠČE OB FILMU »POP ČIRA IN POP SPIRA«

Premiero domačega barvnega filma »Pop Čira in pop Spira«, privedbo po klasični Sremčevi povesti, smo upravičeno pričakovali z velikimi obeti, saj je film prejel na puljskem festivalu, ki mu je bila letos še posebej v geatu vzpodbuda sodobnim temam, najvišje priznanje. Nagrade so bile potrdilo imenja, da filmski avtorji s staro, preizkušeno književnostjo splošnega slovesa najmanj tvegajo. Marsikomu pa se zdi premalo pomembno dejstvo, da je prav pri tovrstnih filmih potrebno še spretnje obvladati ustrezni tako imenovani filmski jezik, ki sele da novi tvorbi potrebni značaj samostojne umetnine.

Film »Pop Čira in pop Spira« nam žal ne razodeva podobe take specifične umetnine. Dobimo občutek, da gledamo le zanimive ilustracije nekaterih najbolj in najbolj likovnih odlomkov iz Sremčeve satire (?). Mimo tega pa je zveza teh zlepljenih živih podobc tudi dokaj groba. Filmsko bi dodali: pomanjkljiva montaža. Scenarij Rada Andrića in Soje Jovanović je po slogu bližji vzorni odrski priredbi. Daje preveliko prednost okoliščini in vzdušju, ki jih sicer ne gre zanemarjati, pred bistveno rečeno nitjo filmske akcije same, skratka pred do-

godki. Da je Soja Jovanović dobra gledališka režiserka, je to znova potrdila. Taka je tudi njena mizanscena, značilno gledališka. Sicer odlična kamera Nenada Jovičića se nam zdi čisto priključena pred namišljenjo gledališko rampo. Uporaba različnih filmskih planov si pri Jovanovićevi sledi povsem neurejeno in kdaj celo nelogično. Preskakuje s posnetka na posnetek, kakor se ji zadi, neupoštevaje gledalčevog zadržaja, ki se mu s tem poraja. Pogosto si sledita dva nadrobna posnetka, ne da bi prej spoznali smisel prvega. V filmskem zapletu pogrešamo rastočo napetost in potrebno dinamiko, ki jo literarna predloga popovske kronike nima, a je filmski avtorji ne bi smeli prezreti. Igra kaže na solidno delo za mizo. Čeprav odrsko oblikovana, sodi med najboljše stvaritve, kar smo jih videli v domačih filmih. Predvsem moramo omeniti Ljubimko Bobić, ki je z izredno vlogo popadije upravičeno zaslužila za svojo realistično igro zlato puljsko medaljo. Zelo dobra je tudi glasba Borivoja Simića.

Ključ prestežitim nagradam naš prvi barvni film le ni v celoti tako uspešno delo, kakršnen je bil njegov sloves. Primar retije Soje Jovanović gre v prid tistim, ki menijo, da je film le neka sivojevrstna umetnost. 19

PRED JUTRIŠNJO PREMIERO KOGOJEVIH »ČRNIH MASK« V LJUBLJANSKI OPERI

Končno spet »ČRNE MASKE«

Ob krstni izvedbi edine opere Marija Kogoj »Črne maske« leta 1929 je skladatelj Slavko Osterc zapisal, da so dve leti čakali na izvedbo tega dela in da gre pohvala ravnatelj Operi in dirigentu Mirku Poliču za uprizoritev te prve moderne slovenske opere, tega resničnega umotvora, tega mogočnega dela v današnji literaturi. Zdaj po 28 letih, kolikor je bilo treba čakati na ponovno izvedbo »Črnih mask«, ve ljija storiti prav tako, kot je storil tedaj S. Osterc: obžalovati dolgo dobo, ki je pretekla do ponovne uprizoritve in hkrati izreči pohvalo dirigentu Samu Hubadu in režiserju Hinku Leskovšču, ki sta delo znova postavila na oder ljubljanske Opere.

Ce hočemo najti odgovor, čemu je moralo preteči od krstne izvedbe »Črnih mask« nič manj kot 28 let do ponovne uprizoritve, je treba vsaj malo pobliže pogledati delo, ki je, kot je pisala tedaj kritika, pri nas doslej neznane potence in pomeni za Slovence energičen skok naprej, skok na višji evropski nivo.

Marij Kogoj je komponiral svoje »Črne maske« po prihodu iz Dunaja, po svojem šolanju pri Schreckerju in Schönbergu tri leta, po dramu ruskega pisatelja Leonida Andrejeva. Bil je takrat mlad, zagnan, brezkompromisen, zaverovan v svoj ideal, ne meče se za trenutne razmere in trenutno modo. Komponiral je dramo od začetka do konca, njegova glasbena realizacija je rasla kot drama Andrejeva v dramaturški in glasbeni gradnji, našel je edinstveno sozvočje z ruskim dramatikom in njegovim delom. To sozvočje je edinstveno tako v realizaciji »Črnih mask« kot v tragični usodi obeh umetnikov. Fantastično simbolistični dramatičnejši glasbeni izraz. Kogoj je scene iz »Mask« opremil z glasbo, ki pozna »ogromno skalo čustvene sugestije, od erotične lirike do fantastične groteskosti«. Ze tedanja kritika je ugotovila v delu neizčrpno invencijo skladatelja in močno glasbeno fantazijo, ki sega do neznanih viškov. Obenem ni mogla mimo svojskosti v izrazu, saj je Kogoj še danes v vsej slovenski operni tvornosti zares edinstven.

Odgovor za maloštevilne uprizoritve Kogojevih »Črnih mask« je torej treba iskati predvsem v svojskosti in v modernosti tega dela, obenem pa tudi v izrednih težavah, združenih z uprizoritvijo te glasbene drame. Ze ob prvi uprizoritvi je skladatelj sam uvidel, da je delo potrebno nove obdelava, črtanj in olajšav, da bi

dobilo bolj zmožljivo obliko. Ponovna uprizoritev je te stvari upoštevala.

Dirigent Samo Hubad je o tem povedal naslednje:

»Glasbenih predelav v delu ni. Mislili smo sicer tudi na preinstrumentacijo, kar pa seveda ni mogoče, saj bi vsak tak poseg osiromasil Kogojevu zamisel. Ta zamisel je bila idealna, izvedba pa vendar mestoma nepraktična. Na predelavo tudi ni bilo moč pristati zato, ker Kogoj sploh ne poznamo in ga je treba dati nepotvorjenega. Uredili smo tako le orkestralni part, saj do sedaj ni bil urejen. Ni bilo ne zvočnosti, ne predpisane dinamike, ne tempov, ne artikulacije. Zdaj je stvar bolj urejena in zveni mnogo boljše.«

Pač pa je režiser Hinko Leskovšek izdatno skrajšal partijo glavnega junaka, tako da zdaj ta najtežja partija v operni literaturi ni več takšna, kot je bila. Obenem si je dosti pomagal z baletom in pantomimo.

V ponovno uprizoritev Kogojevih »Črnih mask« je Opera vložila ogromno truda in dela. Delo in priprave so bile res velike. Tudi s tehnične strani je bilo storjeno največ, kar gledališče zmore. Da trud ni bil zaman in da delo to zasluži, kažeta izjavi dirigenta in režiserja, ki se strijnjata v tem, da je delo v 28 letih

»počitka« kvečjemu pridobilo. Ne deluje več kot eksperiment, opera je na vsak način svojstvena, zanimiva in v slovenski operni literaturi edinstvena. Kako bo uspešna pri občinstvu, pa je kljub vsemu še vedno — uganka. Vendar: želimo »Črnim maskam« zaslužni uspeh tudi pri občinstvu! Vsem, ki so omogočili njihovo ponovno uprizoritev, pa vse priznanje.

Nalomljena veja

— PESNIŠKI SIMBOL MARIČKE ZNIDARŠIČEVE

Nobenega dvoma ni, da je lirčni izraz Maričke Znidaršičeve v resnici intimno pesniški. Lahko bi bilo celo reči, da je njegov vsebinski okvir zožen na zelo ozko področje. Na najbolj osebno prizadetost ob ljubezni in ob doživljanju prirode, ki umira. Ljubez pomeni eno s tem iskreno resigniranim doživljanjem jesenskih pejsažev.

Kot v vseh njenih lirčnih izpovedih, tiskanih in poprejšnjih zbirkah, je tudi v pesmih sedanjosti, v Nalomljeni veji, čutili prevlado prvinskih elementov njene pesniškega sveta — ljubezen, resignacija, smrt. Nemir srca je tisto osrednje jedro, iz katerega raste celota; zakasnela, zamorjena, brezupna.

šamotna, a vendarle v bistvu skoraj sanjsko navdahnjena ljubezen prepleta celoto vseh teh verzov in motivov. Nalomljena veja je njihov simbol.

V oblikovnem pogledu je Znidaršičeva nezahtevna nadaljevalka preproste, stare in nekje celo zastarele lirčne izpovedi v rimah, zaključnih verzih, zaključnih in ne preveč iskanih podobah, skratka v poeziji, ki je čustveno jasna in strnjena, organizirana in lirčna v pravem pomenu besede. Zdi pa se, da ji manjka eruptivnosti, ki bi neposredno vodila k izrazu in njegovemu bogatstvu. Med razmeroma dobre verzse se vriva tudi precej nerodnih, obrabljenih prispeodob, bledičnih besednih zvez in verzov, ki so sicer formalno dodelani, a niso na višini, ki jo terjata sodobna stopnja pesniškega izraza in pesniške misli.

Pri Znidaršičevi smo priča popolni čustveni zrelosti, čeravno je zaprta širini. Značilnost njene pisanja je v nizanju podob, v ustvarjanju tihožitij, ki imajo vedno in povsod odtiske samote in zapuščenosti. Kadar zaživi pred nami lirčna upodobitev narave v vseh njenih barvah, občutimo pesnično notranjo prizadetost in lepoto mnogo bolj neposredno kot ob meditacijah pri bolniški postelji, ob slovesu od vaze, ob ustavljeni uri.

Ta oblikovni okvir dela včasih rahlo neprijeten vtis v prizadevanju po metrični dodelanosti verza, kar povzroča ponekod tudi pošljeno besedno gradnjo. Morda pa je največja vrednost te poezije v globokem doživljanju prvinskih čustev, ki so Znidaršičevi dali moč za izraz zrelo dognanih spoznanj o osebnem življenju.

Resignacija zaživi v neposredni veličini. Kot taka, ne v oolikovnem pogledu, je zbirka Nalomljena veja vendarle značilna, lasi pomembnega prispevka k razvoju naše pesniške besede in misli ne pomeni. V. Konjar

Pisatelj France Bevk je v četrtek, 21. novembra odkril spominsko ploščo Zofki Kvedrovi v Kolodvorski ulici v Ljubljani.

TELESNA KULTURA

DNEVNE NOVICE

OCENJEVANJE ZA POKAL »LJUDSKE PRAVICE«

Najboljše telesnozgojno društvo v Sloveniji »Partizan« Tabor-Ljubljana

Ljubljana, 22. novembra. — Včeraj se je sestala ocenjevalna komisija za pokal »Ljudske pravice«, ki jo sestavlja šest članov Izvršnega odbora »Partizana« Slovenije in predstavnik našega časnika. Po več kot štirnurnem zasiedanju, ki je na njem komisija temeljito pregledala in proučila poročila, ki so jih poslale okrajne zveze »Partizan«, smo ugotovili naslednje:

— poročila so poslale vse okrajne zveze z izjemo Kopra; — razen okrajne zveze Kranj nobena izmed okrajnih zvez ni dojela določitev pravilnika in ocenila vmes družstva v okraju, temveč so se zveze omejile le na izbiro enega ali nekaj najboljših društev v svojem okraju, kar vsekakor ni v duhu pravilnika ocenjevanja;

— izmed 16 najboljših društev po okrajih je komisija določila naslednji vrstni red:

najbolje ocenjeno je telesnozgojno društvo »Partizan« Tabor — Ljubljana, ki je s svojim delom od 15. oktobra 1956 do 15. oktobra 1957 popolnoma zaslužilo naslov najboljšega društva »Partizan« v Sloveniji. »Partizan« Tabor prejme pokal »Ljudske pravice« za leto 1957/58 in proo nagrado.

Pet drugih nagrad našega uredništva prejmejo naslednja društva »Partizan« (zaradi izenačenosti so društva usvrščena po abecednem redu):

Bled, Crna pri Prevaljah, Gaberje — Celje, Gorje, Kočevje.

Pet tretjih nagrad »Partizana« Slovenije pa prejmejo naslednja društva: Mozirje, Narodni dom — Ljubljana, Rače-Hotemež, Semič in Tolmin.

Sklep komisije je potrdil predsednik »Partizana« Slovenije Mitja Ribičič.

Reportažo o letošnjem najbolj ocenjenem društvu »Partizan« v Sloveniji bomo priobčili v slavnostni številki za 29. november.

Zdravstveni dom Ljubljana-Center obvešča vse tiste starše, ki bivajo na območju občine Center in še niso pripeljali svojih otrok rojenih v letu 1951 do 31. marca 1957 na cepljenje proti otroški paralizni, da bo prvo cepljenje samo še danes, 23. novembra od 8. do 12. ure v Otroškem dispanzerju, Ulica Stare pravde 2. Starši, ki niso pravič vabili za otroke rojene v letih 1951 do 31. marca 1957, prav tako pripeljte svoje otroke na cepljenje.

Zahvaljujem se prof. Savniku, dr. Radu Poljanšku, bolniški sestri Magdi in vsem zdravnikom, kakor tudi osebjem »Nkolskega inštituta« za požrtvovalnost in skrb, ki so jo izkazali moji dragi ženi Malči v času njene dolge in težke bolezni. Iskreno se zahvaljujem za vsakodnevno nego in lajšanje bolečin vse do njenih poslednjih dni še dr. Miru Jamšku in bolniški sestri Marinki. — Bogdan Pavlovič.

GOSPODINJE! PRIJETNO PRESENEČENJE

ISOL

ČISTILO ZA KOVINE IN STEKLO

Neodkritljiva je »ULTRAGIN« — šport krema. Polzkusi, primerjak, povoj drugimi!

»FLEX« je najboljšo sredstvo za čiščenje madežev. To ve vsak otrok. Zahtevaj »FLEX«, kjer kupuješ milo.

L'HUILLE — special »EVELINE« preprečuje in zdravi brez bolečin najhujše opekline od ognja in sonca! Novost v drogerijah!

KONCERTI

V ponedeljek 25. t. m. koncert za rumeni abnoma. Gostujeta dirigent Václav Jiráček iz Prage in klarinetist Ernest Ákuna iz Beograda. Na sporedu simfonična pesnitev »Richard III.« E. Smetana, Koncert za klarinet in orkester H. Tomasija in Beethovnova III. simfonija (Eroica). Opozarjamo cenjene abonente, da bo pričetek točen zaradi radijskega prenosa.

GLADALISCA

Znameniti ameriški balet Jose Limon bo gostoval v ljubljanski Operi 23. in 30. novembra. Prodaja vstopnic je v Filharmoniji. Zaradi izrednega zanimanja bodo 3 predstave. Na sobotno popoldansko predstavo posebej opozarjamo prebivalce iz okolice Ljubljane. Skupinska pismena naročila sprejema Koncertna direkcija ter podružnici »Putnika« in Kranju in na Jesenicah.

DRAMA

Sobota, 23. nov. ob 19.30: O' Neill: »Dolga dneva potovanje v noč«. Izven in za podoželje. (Vstopnice so že v prodaji).
Ob 19.30: V Operi: Mrštk: »Maryša«. Gostovanje Narodnega divadla iz Prage. Izven in za podoželje. (Vstopnice so že v prodaji).
Nedelja, 24. nov. ob 19.30: Nash: »Mojster za dež«. Izven in za podoželje. (Vstopnice so že v prodaji).
Ob 19.30: Goodrich-Hackett: »Dnevnik Ane Frank«. Izven in za podoželje. (Vstopnice so že v prodaji).
Ponedeljek, 25. nov. zaprt.

Gostovanje Narodnega divadla iz Prage. — Drevi bo v opernem gledališču gostoval renomirani ansambel Narodnega divadla iz Prage. Gostje bodo uprizorili dramo »Maryša«, ki sta jo napisala brata Mrštika. Občinstvo opozarjamo na ta izreden in enkratni kulturni dogodek. Vstopnice so v prodaji pri davni blagajni v Operi po običajnih opernih cenah. Začetek predstave ob 19.30.

V nedeljo ob 15 bo v Drami ena zadnjih ponovitev uspele komedije Richarda Nasha »Mojster za dež«. Na nedeljsko popoldansko predstavo opozarjamo vse, ki si komedije še niso mogli ogledati, in občinstvo iz okolice. Vstopnice so že v prodaji pri dnevi blagajni v Operi.

OPERA

Sobota, 23. nov. ob 19.30: Gostovanje Narodnega divadla iz Prage: Mrštk: »Maryša«. Izven in za podoželje. (Vstopnice so že na razpolago).
Nedelja, 24. nov. ob 19.30: Kogoj: »Crne maske«. Premiera. Izven. (Vstopnice so še na razpolago).
Ponedeljek, 25. nov. zaprt.
Torek, 26. nov. ob 19.30: Kogoj: »Crne maske«. Zaključena predstava za sindikat Narodne banke.
Sreda, 27. nov. ob 19.30: Rossini: »Pepelka Angelina«. Gostovanje Opere mestnega gledališča iz Celovca. Izven in za podoželje. (Vstopnice v prodaji danes, v soboto 23. nov. ob 17 dalje).

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Sobota, 23. nov. ob 20: Nušič: »Dr. Abnoma Sobota — kolektivni.
Nedelja, 24. nov. ob 19: Nušič: »Dr. Abnoma nedelja pop. — kolektivni. Vstopnice so tudi v prodaji.
Ob 20: Evreinov: »Komedijski o sreči«. Izven.
Ponedeljek, 25. nov. ob 20: »Večer v čitalnici«. Abnoma LMS III.
Torek, 26. nov. ob 20: Evreinov: »Komedijski o sreči«. Abnoma Torek večerni. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 27. nov. ob 20: Nušič: »Dr. Abnoma LMS IV.
Četrtek, 28. nov. ob 20.30: Cehov: »Striček Vanja«. Abnoma TSS II.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Mestni dom
Sobota, 23. nov. ob 20: A. Medved: »Za pravdo in srce«. Izven.
Nedelja, 24. nov. ob 18: A. Medved: »Za pravdo in srce«. Popoldanska predstava. Izven.
Ob 20: Nestroy: »Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito«. Veseloiraz z godbo in petjem. Večerna predstava. Izven.
Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje telefon 32-860.

OBRTNIŠKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Komenskega ulica 18
Sobota, 23. nov.: zaprt.
Nedelja, 24. nov. ob 20: H. Tiemayer: »Mladost pred sodiščem«. Vstopnice se določijo v nedeljo od 10. do 12. in od 18. do 20. ure.

DELAVSKI ODER V LJUBLJANI

Dvorana Doma sindikatov
Nedelja, 24. nov. ob 20: O'Neill: »Anna Christie«. Gostovanje Prosvetnega društva »Dušan Jereb« iz Novega mesta.
Prodaja vstopnic v soboto od 15 do 17 in v nedeljo eno uro pred predstavo pri blagajni Dvorane Doma sindikatov.

MLADINSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana-Križanke
Nedelja, 24. nov. 1957 ob 10 — Sylvia Kammerman: »Stiri enodejanske« — Lev in miš, Semenke, Rdeča kapica, Sneguljica.
Vstopnice so na razpolago pri gledališki blagajni vsak dan od 10 do 12 in 2 uri pred predstavo. Rezervacije na telefon 22-011.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

MARIONETE
Levstikov (Sentiakobski) trg št. 2
Sobota, 23. nov. ob 17: L. Novy — V. Taufer: »Moja in živali«.
Ob 20.30: L. Novy — V. Taufer: »Moja in živali«. Za odrasle.
Nedelja, 24. nov. ob 11: Cinybulk — Dežman: »Igračke na cestah«. Ob 15: Cinybulk — Dežman: »Igračke na cestah«.

ROČNE LUTKE

Resljeva c. 36
Nedelja, 24. nov. ob 17: W. Karsch — J. Pengov: »Težave Petersiljkove«.
Prodaja vstopnic vsak dan (razen nedelje) od 10 do 12 na upravi Resljeva c. 36, tel. 32-020 in pol ure pred pričetkom vsake predstave pri gledališki blagajni.

VESTI KRANJA

KINO
»STORŽIČ«: sovjetski cinemascope film »Frolog«. Predstava ob 18. in 20. Ob 22. premiera sovjetskega barvnega filma »Othelo«. Predstavi ob 18 in 20.
»TRIGLAV«: angleški barvni film »Le-po je biti mlad«. Predstavi ob 18 in 20.
»NAKLO«: francoski barvni film »Bel Amie«. Lepi striček. Predstava ob 19.

RADIO LJUBLJANA

Spored za soboto, 23. novembra 1957

Poročila: 5.05, 6.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55.

5.00-6.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 6.30-6.40 Reklame — 6.40 do 6.45 Naš jedilnik — 8.00 Poročila — 8.05 Lepe melodije, znani napavi — 8.30 Donski kozaki pojo... (ruske narodne in umetne pesmi) — 9.00 Radijska šola za nižjo stopnjo (ponovitev): Lojze Jakopič: Zvesti Cuj — 9.30 Igra vam Barnabas Gecky s svojim zabavnim orkestrom — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.00 Pionirski tednik — 11.15 Vesele, poskočne in okrogle — 12.30 Kmečka univerza: Ing. Franc Cafnik: Organizacija odbora za gospodarstvo pri kmetijskih zadruhi — 12.40 Vesele citre — 13.15 Non stop! (zabavne melodije na tekočem traku) — 14.20 Zanimivosti iz znanosti in tehnike — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Glasbene uganke — 17.10 Kaj bo prihodnji teden na sporedu — 17.30 Zabavni peče-mele — 18.00 Okno v svet — 18.15 Madjimurske, hrvaške in bosanske narodne pesmi — 18.45 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Vesele večer — 21.00 Melodije za prijeten konec tedna — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.00-23.15 in 23.30 do 23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda).

II. program

14.00 Lalka glasba — 15.00 Napoved časa, poročila, vremenska napoved — 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25-16.55 Sergej Rahmaninov: Simfonični ples — 22.15-24.00 Zaplesimo!

Z BLEDA

KINO
Ameriški barvni film: »Sin Ali Babe«

DANES ZAČETEK SLOVENSKEGA NAMIZNOTENIŠKEGA PRVENSTVA V TRNOVEM

Teran-Kern-Tomažič

trio, ki bo določil prvaka

Danes ob 8. uri zjutraj se bo začelo v Ljubljani v dvorani »Partizana« Trnovo XI. namiznoteniško prvenstvo Slovenije, katerega izvedbo je namiznoteniška zveza Slovenije zaupala NTK Odredu. Z ozirom na število prijav bo to do sedaj najbolj množično republiško prvenstvo v namiznem tenisu, spritno formo najboljših pa tudi eden najbolj kvalitetnih.

Največ zanimanja je vsekakor za borbe med moški posamezniki. Nosičici skupin so vrstnem redu naslednji: Kern, Teran, Tomažič, Podobnik, Zajc, Stana, Kocjan, Zelina. Torej trije člani »Ljubljane«, dva od kranjskega Triglava, dva od Odrca in Jemščan Stana. Potemkolem bi bili polfinalni dvoboji, če izvzememo karšinskih presenečenj: Kern-Podobnik in Teran-Tomažič.

Predsednik NTKS Oto Weisbacher meni, da bosta letošnji naslov slovenskega prvaka osvojila ali Teran ali Kern, medtem ko imajo ostali le 15% možnosti za zmago na prvenstvu. Kot dober poznavalec igre vseh najboljših slovenskih igralcev je predsednik Weisbacher dejal tole:

»Če bo Teran v polfinalu premagal Tomažiča, bo prvi. V kolikor pa Teran izgubi proti Tomažiču je favorit za naslov prvaka Kern.«

Mnenju tovariša predsednika se moramo — hočeš nočeš — pridružiti tudi mi.

V ostalih disciplinah posameznikov je položaj popolnoma jaseh. Pri ženskah bo o zmagovalki odločil dvojni Terežič-Plut, ki bo do njega prišlo šele v finalu. Pri mladincih Teran sploh ne bo imel težav, ker Kostanjšek, Miklavc, Bratuž, Zelina in drugi nosilci najmanj za razred zaostajajo za njim.

Za dvojice ni moč dati zanesljivih prognoz, saj so izšli v glavnem odvisni od razpoloženja partnerjev.

Brzobjavke

PRAGA, 22. nov. (CTK). — Namiznoteniška federacija CSR je povabila jugoslovanske namiznoteniške igralce na gostovanje, ki bo trajalo od 12. do 18. decembra. Zvezni kapetan NTKJ Zlatko Wešler je določil za gostovanje naslednje igralce: Harangoza, Vojrnica, Markovića II, Čovičev in Nikoličev, medtem ko prihajajo v poštev za rezervo Markovič I, Uzorinec, Frančič in Hrbud ter Trampuževa in Plutova.

STOCKHOLM, 22. nov. (Reuter).

Danes so pripeli v glavno mesto Švedske jugoslovanski namiznoteniški igralci Vojrnica, Markovič II in Jazvilič, ki bodo od 29. novembra do 2. decembra sodelovali na mednarodnem prvenstvu Švedske, pred tem pa bodo imeli nekaj gostovanj v raznih švedskih mestih.

SOFIJA, 22. nov. (radio Sofija).

Bolgarska namiznoteniška federacija je povabila tri naše igralce na turnir, ki bo 29. decembra v Sofiji. Zvezni kapetan naše reprezentance bo tri igralce izbral po državnem prvenstvu, ki bo od 8. do 8. decembra v Zagrebu. Kandidatke so: Čovičeva, Nikoličeva, Trampuževa, Plutova in Vrzičeva.

Prvenstvo se bo, kot smo že omenili, začelo danes ob 8. uri in trajalo do 12., nadaljevalo pa od 14. do 21. ure in bo končano jutri s finalnimi igrami, ki se bodo začele ob 16. uri.

Lokomotiva : Odred že danes

Zagreb, 22. nov. — Nogometna tekma XI. kola prve coneške lige med Lokomotivo in Odredom bo že jutri, v soboto, na igrišču »Zagreb«, namesto v nedeljo. Začetek tekme bo ob 14.15. Od uprave Lokomotive smo zvedeli, da bo njihovo moštvo nastopilo v pomlajeni postavi, ker je Lokomotiva že zanesljivo prvak jesenskega dela prve cone in hoče spritno teža preizkusiti mlade igralce v prvem moštvi. Zato smatrajo zagrebški nogometni strokovnjaki, da je Odred v jutrišnji tekmi favorit.

CONSKA LIGA

»Ljubljana« : Elektroštroj

Nasprotnik »Ljubljane« v jutrišnjem kolu coneške nogometne lige bo zagrebški Elektroštroj. Srečanje bo na stadionu »Ljubljana« ob 14.15, v predtekmi ob 12.30 pa bo prijateljsko srečanje »Planika« (Kranj) : »Ljubljana« B. Na stadionu bodo od 13 dalje izpred Ajdovčine vozili posebni avtobusi.

Conski turnir

Wageningen, 22. nov. — Na conškem šahovskem turnirju so odigrali prekinjene partije iz XIV. kola z naslednjimi rezultati: Orban — Lintboom 1:0, Uhlman — Kolarov remi, Dickstein — Trifunović remi (Trifunović je uspel v izgubljenem položaju rešiti remi z večnim šahom).

Stanje po XIV. kolu: Szabo 12, Olafson 10,5, Larsen 10, Donner, Stahlberg 9,5, Trifunović, Uhlman 9, Teschner 7,5, Ivkov 6,5 itd. Do konca turnirja so preostala le še tri kola, tako da ima izmed naših velemojstrov še nekaj upov za plas na medconski turnir Petar Trifunović, medtem ko je usoda Ivkova zapetena.

Naslednje, XV. kolo bodo igrali jutri.

Jugoslovanska nogometiša v Zlatem rogu?

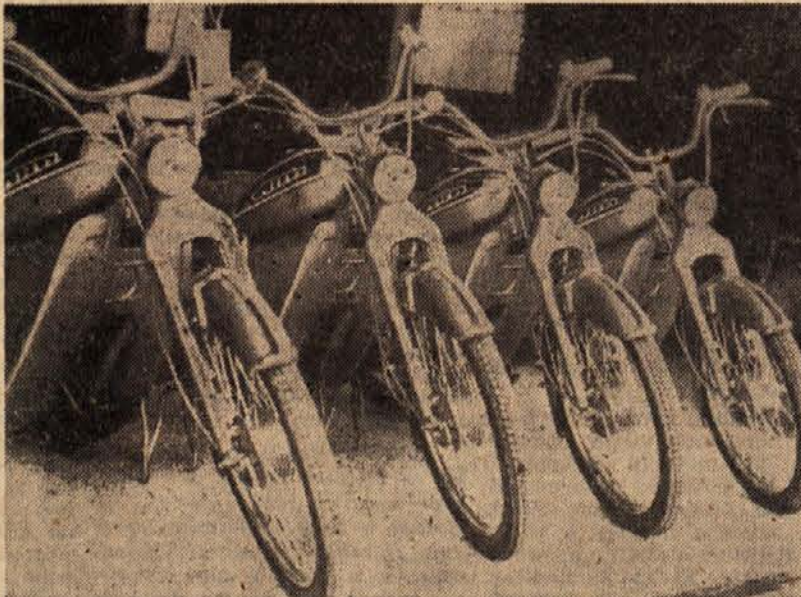
Nemalo bo jugoslovansko športno javnost presenečila novica, ki jo je objavil carigradski list »Vatam«, še da bosta naša nogometna reprezentanta Muhamed Mujić in Šefket Sijaković, ki sta minulo nedeljo igrala proti rumenski reprezentanci, v kratkem postala turška državljana in igrala v carigradskih nogometnih klubih. Na vprašanje zainteresiranih krogov v Beogradu, odkod listu »Vatam« ta novica, je urednik lista »Havadif«, ki prav tako izhaja v Carigradu, odgovoril, da je list »Vatam« prejel to sporočilo iz Beograda od lista »Sport« in je celo citiral, kaj je izjavil Šefket Sijaković: »Zelo mi je žal, ker sem prisiljen, da moram spreminiti državljanstvo, toda moram si poiskati boljše pogoje.«

Beogradski »Sport« je seveda to novico demantiral, toda športni urednik lista »Havadif« je uredništva tega lista vzlic temu še sporečil, da je med carigradskimi klubi nastala prava dirka okoli tega, kdo bo dobil zase jugoslovanska reprezentanta.

Tomosovi »Colibriji« za naše naročnike

Poglejte, all niso lepi!
Stirje Tomosovi »Colibrija«
čakajo srečne nagrajence — naročnike. Če boste ob žrebanju vsaj tri mesece naročeni na Ljudsko pravico, lahko upate, da boste izžrebani za takle motor. ali pa za kakšno drugo nagrado.

Žrebanje bo 15. marca 1958

RUDNIK RJAVEGA PREMOGA ZAGORJE V ZAGORJU OB SAVI

razpisuje naslednja delovna mesta za:

DVA ZDRAVNIKA
splošne prakse za 2 obratni ambulanti na rudniku

GRADBENEGA INŽENIRJA
za samostojen gradbeni obrat — podjetje

GRADBENEGA TEHNIKA
za samostojen gradbeni obrat — podjetje

Možen takojšen nastop službe. — S stanovanji razpolagamo v 2 mesecih. — Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru. — Prošnje z opisom dosedanjega dela pošljite na zgornji naslov.

Z 33

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna:
Sobota, 23. novembra, lekarna »Pri-
gradu«, Parizanska c. 1.
Nedelja, 24. novembra, lekarna
»Studenti«, Gorkega ul. 18.

KINO

»UNION«: ameriški barvni film
»Pony ekspres«.
»PARTIZAN«: italijanski film »De-
set ljubezenskih pesmi«.
»UDARNIK«: ital.-francoski film
»Sto let ljubezni«.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Sobota, 23. nov. ob 19.30: Mozart: »Fi-
garova svatba«, Red A.
Nedelja, 24. nov. ob 15.30: Wolf: »Ko-
torski mornarji«. Gostovanje v Rav-
nah na Koroskem.
Ob 19.30: Mozart: »Figarova svatba«,
Red LMS-3.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Sobota, 23. nov. ob 20: Verneuil: »Po-
tovanje v Benetke«. Red Sobota in
izven.
Nedelja, 24. nov. ob 19: E. Frelih:
»Vrnili se je«. Gostovanje v Ivanj-
koveh.
Nedelja, 24. nov. ob 19.30: E. Frelih:
»Vrnili se je«. Abonma in izven. Go-
stovanje v Središču.
Sreda, 27. nov. ob 18: Verneuil: »Po-
tovanje v Benetke«. Red LMS I.
Sreda, 27. nov. ob 20: Verneuil: »Po-
tovanje v Benetke«. Red Sreda in
izven.

KINO

Ameriški barvni film: »Vzhodno od
raja«.

VESTI IZ TRBOVELJ

Kulturno prosvetno društvo »Vita
Zupančič« prireja v Trbovljah »Večer
narodnih plesov, baleta, ritmike, pan-
tomime in recitacije«. Sodeluje tudi
tamburaški kvintet Akademске fol-
klorne skupine »France Marolt« iz
Ljubljane. Prireditev bo v gledališki
divorani Delavskega doma v soboto,
23. novembra 1957, za mladino ob 18.30
in za ostalo občinstvo ob 20.15. Pred-
prodaja vstopnic je od srede 20. no-
vembra dalje pri blagajni Delavskega
doma od 10. do 11. ure ter od 13. do
20. ure.

KINO

»DELAJSKI DOM«: ameriški cinema-
scope film »Indijanski borec«.
»SVOBODA TRBOVLJE II«: japonski
film »Sedem samurajev«.

Vesti z Jesenic in okolice

Zdravniško dežurno službo ima na
Jesenicah dr. Avgust Tancar. Gospo-
svetska cesta.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Nedelja, 24. nov. 1957 ob 14.30: M. Gor-
ki: »Mati«. Drama v 11 slikah. -
Zveze z vlaki ugodne.

Včeraj je pri prometni
nesreči izdihnila absolvent-
ka slavistike

**REZKA
MARTINČIČ**

Kolegi

CELJSKE VESTI

KINO
»UNION«: ameriški cinemascope film
»Zlomljeno kopje«.
»METROPOL«: češki film: »Krakatit«.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO
Slovenski film: »Kekec«. Predstava
ob 17.30.

PROBNI OGLASI

KUPIMO RABLJENO SODARSKO
orodje, komplet ali posamezno. -
»Vino Gorenjska«, Jesenice.

Po dolgi in hudi bolezni je preminil tovariš

IVAN CIMPRIČ

revirni lovski čuvaj

Vestnega in prizadevnega člana našega kolektiva bomo
ohranili v trajnem spominu

Pogreb bo dne 24. novembra 1957 ob 14. uri v Podpreski

Uprava gojitvenih lovišč LRS

Za vedno nas je zapustil naš najdražji mož, zet,
svak in stric

JANEZ KOVAŘIK

direktor Industrije obutve

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne
23. novembra izpred tovarne Industrije obutve Novo
mesto ob 15.30.

Novo mesto, dne 21. novembra 1957.

Zalužiči: žena Anica, in družine Kovařik,
Murn in Cesen.

Po zahrbtni bolezni nas je zapustil

JANEZ KOVAŘIK

blagajnik LD Novo mesto in član nadzornega odbora
okrajne LZ Novo mesto

Pogreb bo v soboto, dne 23. novembra ob 15.30
v Novem mestu.

OKRAJNA LOVSKA ZVEZA
LOVSKA DRUŽINA NOVO MESTO

SREDI VZTRAJNEGA IN USPEŠNEGA DELA JE PO KRATKI IN HUDI
BOLEZNI OMAHNIL TOVARIŠ

JANEZ KOVAŘIK

ČLAN ZBORA PROIZVAJALCEV OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA
NOVO MESTO IN DIREKTOR PODJETJA INDUSTRIJE OBUTVE
NOVO MESTO

OD POKOJNIKA SE BOMO POSLOVILI V SOBOTO,
DNE 23. NOVEMBRA 1957 OB 15.30

NOVO MESTO, DNE 22. NOVEMBRA 1957

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

SPOROČAMO, DA NAS JE NENADOMA ZAPUSTIL TOVARIŠ

FRANC GOLOB

UPRAVNIK PODRUŽNICE LJUDSKE PRAVICE V NOVEM MESTU,
REZERVNI POROČNIK, PARTIZAN OD LETA 1942,
ČLAN OKRAJNEGA ODBORA DRUŠTVA REZERVNIH OFICIRJEV

DRAGEGA POKOJNIKA SMO POLOŽILI VČERAJ K VEČNEMU POČITKU
NA DOMAČEM POKOPALIŠČU V ŠMIHELU PRI NOVEM MESTU

ZVESTEMU IN DOBREMU TOVARIŠU BOMO OHRANILI LEP SPOMIN

LJUBLJANA, DNE 22. NOVEMBRA 1957

KOLEKTIV
LJUDSKE PRAVICE IN LJUBLJANSKEGA DNEVNIKA

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE PREMINIL NAŠ TOVARIŠ

JANEZ KOVAŘIK

ODBORNIK OLO, DIREKTOR INDUSTRIJE OBUTVE, ODLIKOVAN
Z REDOM ZASLUGE ZA NAROD III. STOPNJE IN Z REDOM
ZA DELO II. STOPNJE

POŽRTOVALNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM
SPOMINU.

NA POSLEDNJI POTI GA BODO SPREMILI V SOBOTO, 23. NOVEMBRA
1957 OB 15.30

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

SPOROČAMO ŽALOSTNO VEST, DA JE PREMINIL NAŠ TOVARIŠ

JANEZ KOVAŘIK

DIREKTOR INDUSTRIJE OBUTVE, ČLAN ZVEZE KOMUNISTOV,
ČLAN SZDL, ODLIKOVAN Z REDOM ZASLUGE ZA NAROD III. STOPNJE
IN Z REDOM ZA DELO II. STOPNJE

POŽRTOVALNEGA TOVARIŠA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU.

NA POSLEDNJI POTI GA BOMO SPREMILI V SOBOTO,
DNE 23. NOVEMBRA 1957 OB 15.30

OKRAJNI KOMITE ZVEZE KOMUNISTOV
OKRAJNI ODBOR SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI
NOVO MESTO

DELAJSKI SVET, UPRAVNI ODBOR, PARTIJSKA ORGANIZACIJA,
UPRAVA IN SINDIKALNA PODRUŽNICA INDUSTRIJE OBUTVE
NOVO MESTO

SPOROČAJO ŽALOSTNO VEST, DA JE DNE 21. NOVEMBRA 1957
PO KRATKI BOLEZNI PREMINIL TOVARIŠ

**JANEZ
KOVAŘIK**

USTANOVITELJ IN DIREKTOR PODJETJA

POGREB NEPOZABNEGA TOVARIŠA BO V SOBOTO,
DNE 23. NOVEMBRA 1957 OB 15.30 IZ PROSTOROV PODJETJA,
KOMANDANTA STANETA 38, NA NOVOMEŠKO POKOPALIŠČE

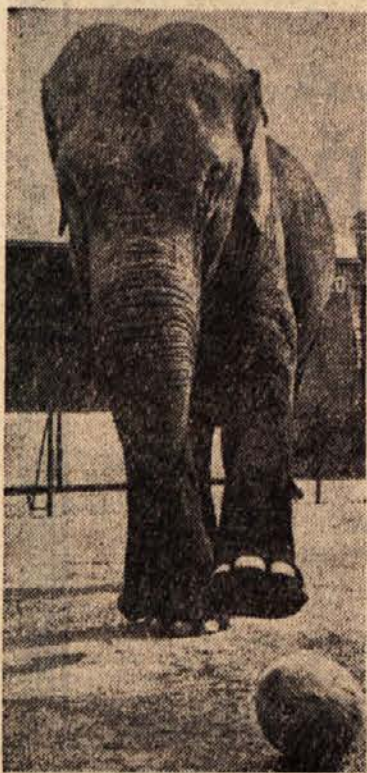
NOVO MESTO, DNE 22. NOVEMBRA 1957

Nekaj podatkov o udomačenih slonih, ki nastopajo v cirkusih

»Sreča, da se udomačeni slon ne zaveda svoje silne moči,« pravijo krotilci, »zakaj potem bi prav gotovo nič ne zalega veriga, s katero je za nogo privezan v stajl.«

SLON ima dober spomin

- Udomačeni in dresirani sloni imajo domišljivo, je zapisal pred kratkim ljubitelj teh velikih živali, ki je prebil v prezimovališču nekega cirkusa več dni. Tam je spoznal 49-letno slonico »Rosa«, ki najraje odpira z rilcem vodovodne pipe, pa »Sandryja«, ki se navdušuje za igro z žogo, in afriškega slona, ki bi se kar naprej sprehajal, saj hodi — seveda v človeškem spremstvu — celo na letališče, da prvi pozdravi goste, ki bi radi videli slone »doma«, se pravi na kraju, kjer ne nastopajo, marveč počivajo in se vadijo za prihodnjo sezono.

»Rosin« prijatelj »Sandry« sta navdušuje za igro z žogo, pri tem pa seve ne priznava veljavnih nogometnih pravil...

Do človeka imajo sloni kaj različne odnose, saj prav kot človek poznajo simpatijo in odvrtnost. Kadar na primer obišče Rolf Knie katero izmed svojih slonjih skupin, ki gostujejo v tujini, sloni zaženejo velik hrup iz čiste veselja. Zlasti slonica »Rosa« ima med ljudmi posebno ljubljenec. Enega izmed njenih čuvajev je hudo bolel zob. Mož se je napil, stopil k njej in ji rekel, naj ga z rilcem oplazi po glavi. Celo podnjo je legel in ji rekel, naj ga zmečka, pa ga ni, le z rilcem ga je prišla in si ga položila na tilnik.

Kako zelo slon zaupa človeku, pokaže zlasti takrat, kadar se česa boji. Ko se je skupina dresiranih slonov učila hoditi po dveh vzporedno napetih jeklenih vrveh, so se posamezni sloni v strahu oprijemali z rilci svojega krotilca, kakor da bi bil on dejansko kakšna opora v primerjavi z njihovo težo. Že mačka, ki

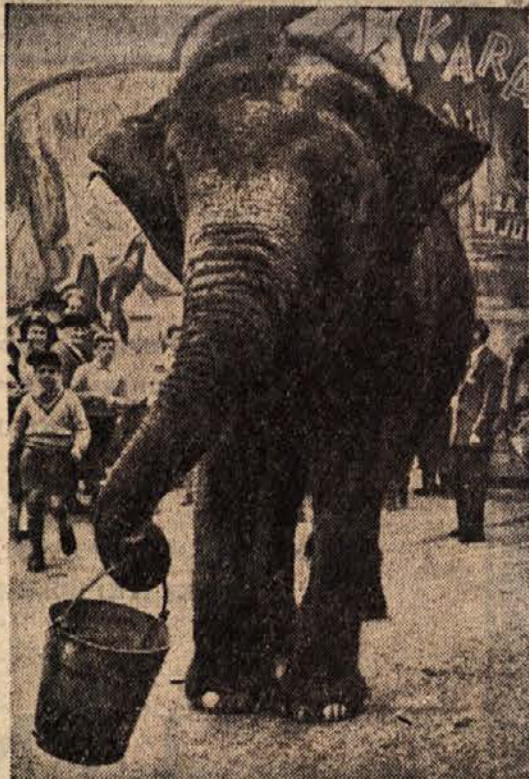
skoči čez cesto, jih kaj lahko pripravi v brezglavi strah.

Sicer pa slon skrbno pazi, da bi ne pohodil ali kako drugače zmečkal človeka. Nesreča se sicer večkrat zgodi, toda najpogosteje zaradi slonove nerodnosti, kadar pa ga kaj boli, se takoj zateče po pomoč k človeku, ki ga ima rad. Šapo dvigne in razločno pokaže, kje se mu je v debelo kožo zaril

Zdaj spet govori

Venezuelski ribič Alfonso Espinola je bil od desetega leta nem. V mladih letih se je tako ustrašil, da je onemel. Zdaj mu je skoraj že petdeset let in se je sporazumeval z drugimi ribiči samo s kretnjami. Nedavno so se peljali z ribiškim čolnom ob atlantski obali Venezuele. Sunek vetra je prevrnil čoln, Espinola je bil dober plavalec, zato ni bil v skrbeh zase, čeprav ni več videl svojih tovarišev. Tisti trenutek pa je opazil v neposredni bližini velikega morskega psa. V smrtnem strahu se mu je razvezal jezik, zavpil je iz vsega grla. Rešili so ga, presenetljivo pa je, da mož zdaj normalno govori.

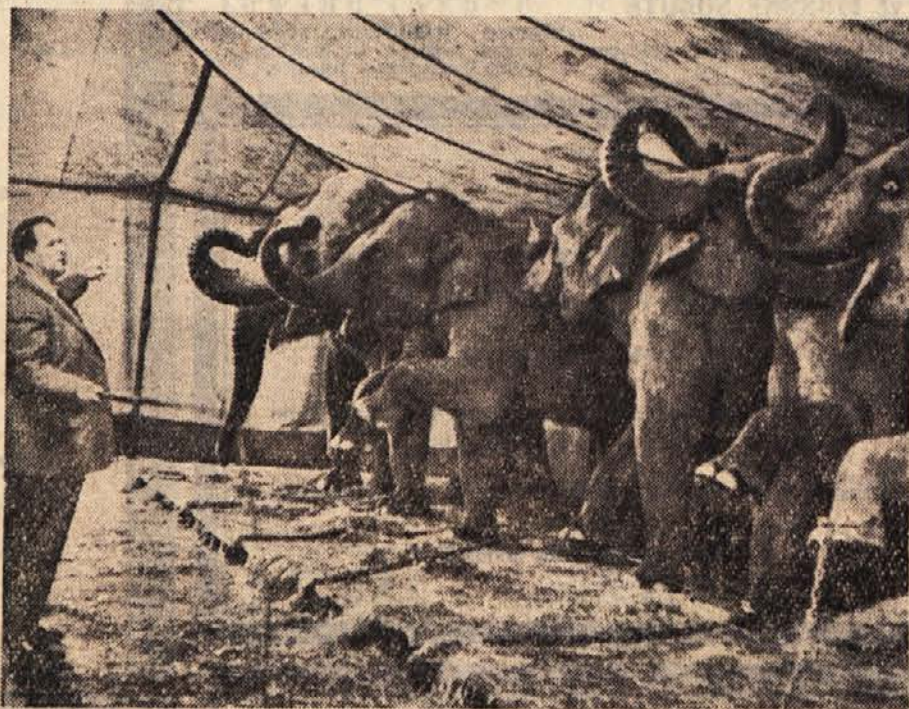
Slonica »Rosa«, ki velja za slonjo prvakinjo nekega švicarskega cirkusa, ljudem prava po svoje pomaga pri delu. Posnetek kaže, kako gre k studencu po vodo.

žebelj. Nekoč si je slon po nerodnosti sam pohodil rilec. Nič se ni upiral, ko so mu rano izpirali z jodom, nato pa je celo sam veselo brkljal z ranjenim rilcem po razkuževalni raztopini. Dreserji pravijo, da se skupine afriških in indijskih slonov vsaka zase dobro razumejo, medsebojni odnosi slonov z različnih celin pa niso dobri in so včasih sloni v takem primeru celo ljudem nevarni. Tudi za druge živali sloni ne marajo kdo ve kaj, seveda pa so tudi tu izjeme. Tako sta se slonji mladici in psiček vse leto igrala, ko je psiček poginil, ker se mu je v žrelu zataknila kost, pa je slonček še dolgo tuleč iskal prijatelja.

Sloni imajo izredno dober spomin. Krotilec neke skupine je umrl zaradi možganske kapi. Ko so sloni zvečer nastopali pod vodstvom drugega dreserja, so se kar naprej ozirali proti kraju, kjer je po navadi stal njihov gospodar. To se je ponavljalo še več večerov, navsezadnje pa so se le navadili na novega gospodarja.

Tudi svoja imena si ti večtonski velikani dobro zapomnijo, zlasti tistim, ki so jih že na pol dorasle pripeljali iz Indije, pa je indijska govornica najbolj všeč. To traja tudi še potem, ko prebijejo sloni izven domovine že vrsto let in slišijo mnoge druge jezike.

Dobil je stavo

Neki danski književnik je sklenil s svojim založnikom zanimivo stavo; obljubil je, da bo napisal 300 strani dolgo knjigo, preden bo prvi zemeljski satelit nehal krožiti okrog našega planeta. Stavo je dobil.

Pravici je zadoščeno

Dva norveška kmeta sta pred kratkim dobila pravdo, ki so jo leta 1764 začeli njuni predniki proti norveški vladi. Sodišče je priznalo obema pravico do zemljišča, ki so ga njunim prednikom odvzeli skoraj pred 200 leti.

Nenavadna proslava

Neki francoski novinar, ki poroča iz francoske skupščinske palače vse od leta 1914, je pred kratkim povabil svoje kolege na »jubilejno večerjo«. V svoji karieri je poročal o krizi 75 francoskih vlad, kolikor se jih je zvrstilo v tem času.

AMERIČANI V ŠTEVILKAH

- Navezanost
- na sosede —
- Le malo
- ljudi potuje,
- komaj petina
- odraslih čita
- knjige

Statistika je zanimiva reč. Pomaga ne le strokovnjakom, marveč tudi navadnim ljudem, v številkah posreduje predstavo splošnega in značilnega. Ameriški inštitut za proučevanje javnega mnenja je objavil zanimive podatke o povprečnem Američanu.

Povprečni Joe ali Jimmy je visok okoli 170 cm, tehta 75 kg, najraje čita športne novice in stripe, poroči se pri 25 letih, kot mož je zvest in prizadeven. Statistike kažejo, da polovica Američanov gleda pri izbiri zakonske družice na zunanost, polovica pa na duševne lastnosti. Če to drži, bomo morali Evropejci spreminiti mnenje o okusu povprečnega Američana.

Američan čita predvsem časopise, knjig pa ne mara kdo ve kaj, saj je na vprašanje o čitanju knjig odgovorila komaj petina anketiranih pozitivno, štiri petine pa z odločnim »ne«. Američan pridno opravlja gospodinj-ska dela in neguje otroke. Statistike omenjenega inštituta kažejo, da 62 odstotkov Američanov pomaga ženam pri gospodinjstvem delu. Skoraj tretjina ameriških mož redno pomiva posodo, dva izmed treh pa ženam pomagata celo pri kuhi. Po statističnih podatkih pomagajo intelektualci ženam v kuhinji in sploh v hiši znatno bolj kot manj izobraženi ljudje.

Konji v ZDA

V ZDA imajo le še dobre štiri milijone konj in mul, medtem ko jih je bilo leta 1920 nad 25 milijonov. Konjereja se ne izplača, ker je krma predraga. — V newyorški okolici je bilo lani 86 prometnih nesreč, ker je zaščiten divjad zašla na cestišče.

Večina Američanov meni, da so njihove matere z vzgojo mnogo bolj vplivale nanje kot očetje. Starši vidijo v svojih otrocih mnogo zrelejši rod, kot so bili sami v isti starosti, otroci menijo, da pri starših ne uživajo dovolj podpore in da je kriva mladoletnih prestopkov slaba družinska vzgoja.

Dva Američana izmed treh nosita naočnike, vsak peti je na-

da gredo plošče s klasično glasbo prav tako dobro v denar kot jaz-zovske.

Presenetljivi podatki: polovica odraslih Američanov ne zna plavati. Na splošno menimo, da Američani mnogo potujejo, statistike pa kažejo, da potuje le majhen odstotek ljudi. Petnajst milijonov Američanov ni nikoli potovalo dlje kot 250 km daleč, vsak deseti pa se ni še nikoli vozil z vlakom. Američan mnogo

Nekateri ljudje se domislijo kaj čudnih, včasih seve tudi praktičnih reči. Nemški lastnik zasebnega letala znamke »Eroupe« je sklenil prav kot avto zdaj na jesen temeljito očistiti svoje zračno prometno vozilo. Krila je snel in jih spravil v garažo, letalski trup pa je začasnó pustil kar pred hišo, kjer ga bodo prav tako pripravili na »zimsko spanje« kot avto v desnem kotu slike.

glušen, 34 milijonov Američanov je preveč rejenih, le vsak četrti si prizadeva, da bi shujšal. Polovica Američanov trpi zaradi nespečnosti, vzrok tega pa je živčna napetost. Večinoma jemljejo uspavalne tablete, le nekaj jih »šteje ovce«, da bi zaspali itd.

Baseball in nogomet sta najbolj priljubljeni športni panogi povprečnega Američana, mnogi pa tudi kegljajo. Ples »Rock and roll« je obvezna etiketa ameriške mladine, statistike pa kažejo,

da na soseda in meni, da bi bilo njegovo življenje mnogo bolj dolgočasno, če bi ne vedel za sosedove skrbi. Tri četrtine ameriških družin prevzame skrb za sosedovo hišo in živali, kadar so sosedje na dopustu, polovica pa jih hodi tudi nakupovat za sosedovo družino. Približno pol Američanov je izjavilo, da bi si ponovno izbrali isti poklic, kot ga opravljajo zdaj, polovica pa jih ni zadovoljnih s svojim vsakdanjim delom.

JAMES A. MICHENER

Sajonara

44

ROMAN

»Daj, govornica še o Aileen. Si kdaj poznal kakega častnika, ki je vzel za ženo žensko, katera ni imela rada vojaškega življenja? Zalostna stvar. Zalosten posel. Tvoja mama in jaz niva nikoli bila tisto, čemur pravimo »romantična ljubimca«... Z roko se je počel po nogi in buhnil v smeh. »Ali si moreš predstavljati svojo mamo v kolibi zraven prekopa? Toda midva sva se vedno lahko pogovorila. Zmeraj sva želela iste stvari. Zmeraj želiva isto, tudi kar zadeva tebe, Lloyd.«

Premolknil je, mene pa je obšel občutek, da sem se spet povrnil v čase, ko sem bil v Sv. Leonardu, ko se je pripetil podoben dogodek. Moj oče je rekel: »Z mamó želiva isto, kar zadeva tebe, Lloyd.« toda dobro sem vedel, da mi mama ni nikoli želela takšnih reči in zdelo se mi je, da bi bila na moji, ne pa na očetovi strani, če bi bila zdaj na Japonskem in bi vedela, kako je s to rečjo.

»Domnevam, da se zavedaš, kako bodo te stvari vplivale na tvoje življenjske načrte,« je dejal oče.

»Kaj pojmuješ pod »temi stvarmi«?»

»No, da se boš oženil z Japonko.«

»Oženil!«

»Seveda, oženil.« Naglo je žvečil gumí. »Mar hočeš reči, da nisi mislil na zakon? To pomeni, da misliš, da si najspretnjši fant na vsem bellem svetu. Z dekletom živi v kajžici, celo otroka ima z njo, a ne misli na zakon.«

»Nisem mislil na zakon,« sem tiho rekel.

»Vem, da nisi,« se je zasmejal.

General Webster je pomolil glavo skozi vrata in razburjeno vprašal:

»Je vse v redu?«

»Pusti naju pri miru,« mu je velel moj oče in pri tem sem pomislil, da lahko možje njegovega kova bolj malo spoštujejo Websterju podobne ljudi ali takšne, kakršen bi jaz skorajda postal. »Baba, ne pa mož,« so temu pravili v vojski. Jel je naglo korakati po sobi gor in dol. Žile na čelu so mu nabrekli. Potlej se je naglo obrnil k meni in mi jel ostro in hitro govoriti:

»Sine, mar ne vidiš, kaj se pripravlja? Ti zidaš okrog sebe visok zid. Ne boš mogel najti izhoda. Zato si se tudi tako naglo odločil za zakon. Vzel boš dekle in potem bo vse v najlepšem redu. Ljubi bog, sine, saj si star osemindvajset let. Zakaj se nisi oženil z Aileen tisto poletje v San Antoniu?«

Ko je omenil Aileenino ime, se mi je v spominu mehko prebudilo tisto prvo poletje in tako sem rekel:

»Oče, to mi res nikoli ni bilo jasno. Morda je bilo tako zavoljo tiste fantovščine.«

»Kakšne fantovščine?« je vprašal. »Kaj ste počeli?«

»Ne tisto, kar ti misliš. Se spominjaš, kdaj

se je sin generala Haywarda oženil z Dalo Crainovo?«

»Misliš hčerko Harryja Craina?«

»Da. Oče ji je padel pri Buldgeu...«

»Od vruga korajžen mož. Res, na Koreji bi potrebovali nekaj ljudi Crainovega kova.«

»Zena Marka Websterja je bolj ali manj imela glavno besedo pri pripravah na to poroko. Vse je bilo sila uradno. Toda v noči pred poroko je nekaj nas mladih častnikov povabilo Charliea Haywarda in seveda smo ga tako upijani, da je četrt ure prepozno prišel na poročni obred. Vsi so imeli to za imenitno domisljico, le gospa Websterjeva ne. Po poroki nas je strahovito ozmerjala. Toda ne zato, ker smo nekolkaj pokvarili poroko Dale in Charliea, temveč zato, ker smo prekržili njene namene. In od tistih dob se bojim Aileen.«

»Bojiš?«

»Ja, nekaj takega. Po svečanosti smo se štirje, ki smo bili upijani Charliea, odpeljali na Randolphovo letališče. Vsi smo molčali, vozili pa zelo hitro, toda ko je zavozil proti nam neki kamion, je nekdo rekel: »To je že drugi kamion, ki se nas je lotil!« Smejali smo se in tisti dan smo se vnovič napili. In preostali del poletja mi še na misel ni prišlo, da bi se oženil z Aileen. No, potem je prišla Koreja.«

»Ali si mislil na poroko z madame Butterfly?«

»Ne,« sem odgovoril.

»Sin nikoli ne udari očeta, moj Lloyd, če se ni za nekaj navdušil. Poslušaj, sine. Vzemimo, da se ti poročiš s tem žoltim dekletom. Jaz sem v svetu za personalne zadeve in, denimo, da bomo morali razpravljati o tebi. Odpustil bi te iz vojske, če bi pa ne bil v svetu, bi priporočil

drugim, naj to store. Oficirjev z rumenopoltnimi ženami ne maramo. In še tole: kje bi pa živel v Ameriki? Ničde od naših prijateljev se ne bi hotel pokazati s tabo in z žolto žensko. Kaj pa otroci? Mar bi mogel te Japončke poslati v Point?«

Oče je mislil, da bodo vsi njegovi vnuki obiskovali vojno akademijo v Pointu. Skušal sem nekaj reči, toda nadaljeval je:

»Sine, Mark Webster besni. Rekel sem mu že, naj si vojno sodišče izbije iz glave. Ko sem bil jezen, sem mu ukazal, naj te pošlje nazaj na Korejo. Toda zame bo to huda preizkušnja, če bom moral podpisati takšen ukaz in te poslati tja, da bi ti izbil to iz glave. Toda ti si bil že dovolj časa na Koreji. Reci mi, kakšna so ruska reaktivna letala?«

Odgovoril sem mu, da so zelo dobra, on pa me je vprašal:

»Misliš, da pilotirajo Rusi?«

Dejal sem, da mislim tako, da pa nismo nobenega ujeli.

»Čudni so ti Rusi,« je rekel. »Res čudni.«

»Doslej se nam je posrečilo, da smo jim bili kos,« sem rekel.

Oče pa je udaril po mizi, rekoč:

»Sine, ne jemlji spolnosti preveč resno.«

»Kaj bi pa potemtakem moral resno jemati?« sem vprašal.

»Vse življenje,« je odvrnil in divje žvečil gumí, »celo dobro premišljeno življenje.«

»Napredovanje, položaj v družbi in podobne reči?« sem dejal.

Premeril me je s pogledom in rekel:

»Rogaš se mi, sine.«